

NASZE JUBILEUSZE
i przełomowe wydarzenia
w historii samorządu

PIERWSZA
własna
siedziba KIRP

40 LAT SAMORZĄDU
we wspomnieniach byłych
Prezesów KRRP

DWUMIESIĘCZNIK
SAMORZĄDU
RADCÓW PRAWNYCH

RADCA PRAWNY

Numer specjalny
LIPIEC 2022
ISSN 1230-1426

Nadzwyczajny Krajowy Zjazd Radców Prawnych

6-8 lipca 2022 r.

40

LAT

SAMORZĄDU RADCÓW
PRAWNYCH 1982-2022

DAJ SIĘ ZNALEŹĆ DOŁĄCZ DO WYSZUKIWARKI

szukajradcy.pl
Wyszukiwarka radców prawnych

Wyszukiwarka szukajradcy.pl

- to nowoczesne narzędzie, które pozwala łączyć radców prawnych z potencjalnymi klientami
- jest dostępna dla wszystkich radców w Polsce
- to jedyna na polskim rynku wyszukiwarka certyfikowana przez Krajową Izbę Radców Prawnych
- obejmuje wyłącznie nazwiska radców prawnych, którzy są aktywni zawodowo i mają uprawnienia do wykonywania zawodu
- zawiera także ogólne, ważne dla klientów informacje o zawodzie radcy prawnego, jego kompetencjach, formach działania itd.

Jak się znaleźć w szukajradcy.pl

Należy wejść na stronę e-kirp.pl, zarejestrować się, a po weryfikacji uprawnień zawodowych po prostu zarządzać treściami na swoim profilu.

Każdy radca prawny, który dołączy do wyszukiwarki, może:

- stworzyć swoją sylwetkę w formie wizytówki z najważniejszymi informacjami (m.in. podać wykształcenie, specjalizację, lokalizację, dane kontaktowe);
- publikować treści o charakterze prawniczym (artykuły, treści audiowizualne) i linkować je ze swoim profilem.

Jak to działa?

Za pomocą wyszukiwarki potencjalni klienci znajdują wizytówki radców prawnych, wpisując w odpowiednie okno słowa kluczowe, takie jak np. miejscowość czy specjalizacja. W wynikach wyszukiwania potencjalnemu klientowi wyświetlają się pasujące sylwetki radców prawnych.

Opublikuj swoją wizytówkę na szukajradcy.pl i daj się znaleźć klientom!

Szybko, prosto i skutecznie!

RADCA PRAWNY
wydawany od 1992 r.

WYDAWCA

Krajowa Izba Radców Prawnych
ul. Powązkowska 15
01-797 Warszawa
tel. 22 300 86 40
e-mail: radca.prawny@kirp.pl

„Radca Prawny” w internecie:

<https://radcaprawny.kirp.pl/>
www.kirp.pl/publikacje/
dwumiesiecznik-radca-prawny/

 [www.facebook.com/
magazynradcaprawny/](https://www.facebook.com/magazynradcaprawny/)

REDAKCJA

Jowita Pilarska-Korczak
redaktor naczelny

Tomasz Osiński
zastępca redaktora naczelnego

Klara Szczęsnowicz
sekretarz redakcji
tel. 22 300 86 40 wew. 133
e-mail: radca.prawny@kirp.pl

Tomasz Działyński
Weronika Filiks
Anna Koziura
Justyna Wojdyło

REKLAMA

tel. 22 300 86 40 wew. 133
e-mail: radca.prawny@kirp.pl

STALE WSPÓŁPRACUJĄ

Bogdan Bugdalski
Krzysztof Mering
Wiesława Moczydłowska
Wojciech Tumidalski

KOREKTA

Aleksandra Sachanowicz-Wrzal

PROJEKT GRAFICZNY, SKŁAD

Agnieszka Kielak
akartstudio.pl

DRUK

Wiedza i Praktyka
Nakład: 1400 egz.
Redakcja zastrzega sobie prawo
do dokonywania w nadesłanych
tekstach skrótów i zmiany tytułów.

Fot. Edyta Rakowska

Drogie Koleżanki i Drodzy Koledzy!

40 lat minęło! 6 lipca 2022 r. nasz samorząd świętuje piękny jubileusz. Z tej okazji oddajemy w Państwa ręce wyjątkowy numer „Radcy Prawnego”. Wspominamy w nim nasze początki, pierwsze, skromne jubileusze i zastanawiamy się, które wydarzenia z 40-letniej historii samorządu miały dla naszej wspólnoty przełomowe znaczenie. A nasz zawód rozwinął się tak bardzo, że 40 lat temu nikt tego nie przewidywał.

W 1983 r. było nas 13 655 osób, teraz stanowimy najliczniejszy samorząd prawniczy w Polsce, reprezentowany przez 50 054 osoby. Jesteśmy zawodem zaufania publicznego, nosimy strój urzędowy, a nasze uprawnienia w zakresie świadczenia pomocy prawnej zostały zrównane z uprawnieniami adwokatów. Doczekaliśmy się też pierwszej, własnej i reprezentacyjnej siedziby, którą z dumą prezentujemy.

O osiągnięciach samorządu w czasach swojej prezesury opowiadają na naszych łamach Józef Zych, Jacek Żuławski, Andrzej Kalwas, Zenon Klatka i Maciej Bobrowicz. Przypominamy także udzielony „Radcy” na 35-lecie wywiad zmarłego w marcu tego roku Dariusza Sałajewskiego. O kierunkach rozwoju i wyzwaniach, jakie czekają samorząd, a także o zmianach w przepisach samorządowych, nad którymi będzie debatował Nadzwyczajny Krajowy Zjazd Radców Prawnych, mówi obecny Prezes KRRP Włodzimierz Chróścik.

Delegaci na zjazd rozpoczynają właśnie niezwykle ważną dyskusję o zapisach Kodeksu Etyki, regulaminu wykonywania zawodu radcy prawnego i zasadach przeprowadzania wyborów do organów samorządu radców prawnych. W jakim kierunku ona podąży i czy nasze wewnętrzne regulacje zyskają nowy kształt, dowiemy się już niebawem.

A dziś wspólnie celebруем nasze święto!

Jowita Pilarska-Korczak
redaktor naczelna

Obchody 35-lecia samorządu.
Uroczystości na Zamku Królewskim
w Warszawie

Nasze jubileusze i przełomowe wydarzenia w historii samorządu radców prawnych

Ani się obejrzelśmy, a już obchodzimy jubileusz 40-lecia. W Dzień Radcy Prawnego, 6 lipca 2022 r., nasza wspólnota samorządowa kończy 40 lat.

KRYSTYNA STOGA

radca prawny z 50-letnim stażem, członek Prezydium KRRP czterech kadencji (w latach 1991–2007), wykładowca na aplikacji radcowskiej i szkoleniach radców prawnych od 1986 r.

Fot. Archiwum KIRP

W życiu człowieka uważa się, że 40 lat to już pełna dojrzałość. Inaczej w życiu organizacji – nie jest to okres zbyt długi. Ale w przypadku naszego samorządu jakże bogaty w wydarzenia. Zawód nasz przeszedł niezwykłą i wymagającą wielkiego zaangażowania jego członków ewolucję. Z postrzeganego jako urzędniczy, mimo sporej niezależności w początkach swego istnienia, aż do wolnego, niezależnego zawodu zaufania publicznego obecnie.

SKROMNE POCZĄTKI

Jesteśmy najliczniejszym prawniczym samorządem. Zatem choćby z tego symbolicznego powodu mamy powody do świętowania.

A jak świętowaliśmy nasze jubileusze w izbach i na szczeblu krajowym w minionych 40 latach? Miałam zaszczyt uczestniczyć we wszystkich krajowych uroczystościach z tego tytułu, mogę więc podzielić się wspomnieniami.

Po wejściu w życie ustawy o radcach prawnych nasz samorząd budował swoją pozycję i podstawy działania od zera. Ze składek członkowskich w pierwszej kolejności wszystkie izby remontowały lub budowały swoje siedziby i swoją bazę organizacyjną. Brakowało funduszy na podstawowe potrzeby, a co dopiero na organizowanie uroczystości. Jako przykład niech posłuży fakt, że pierwsze pięć krajowych zjazdów radców prawnych odbywało się w hotelu Nauczycielskim na Powiślu w Warszawie. Ostatni, V KZRP, w tym hotelu odbył się

8–9 listopada 1995 r. Było tam więcej niż skromnie, ale najtańiej i na szczęście funkcjonalnie. Wszystko w jednym miejscu: obrady, wyżywienie, pokoje i kawiarenka z barkiem. Spało się w pokojach wieloosobowych. Pamiętam, że raz spałam na wet w pięcioosobowym.

Zapytałam kiedyś ówczesnego Prezesa Andrzeja Kalwasa, dlaczego nie zapraszamy gości z zagranicy, skoro byliśmy już jako samorząd i zawód znani na arenie międzynarodowej. Odpowiedział: „Do tego hotelu? Przecież to są warunki, których oni nie znają, a nie wypada, aby mieszkali w innym hotelu, o wyższym standardzie, niż my, ich gospodarze”.

GODNE 20-LECIE

Z opisanych względów nie było żadnych uroczystości z okazji 10-lecia. Niektóre izby urządziły bale przy okazji jubileuszu. Bale radcowskie były wtedy najpopularniejszą formą świętowania. Nie stanowiły obciążenia finansowego dla izby, a wręcz odwrotnie, przynosiły skromne zyski do samorządowej kasy i integrowały środowisko.

Odreagowaliśmy za to hucznie i wystawnie na 20-lecie. Krajowa Rada Radców Prawnych opracowała zarówno bogaty program obchodów, jak i wybrała prestiżowe miejsca uroczystości. Oficjalne rozpoczęcie uroczystości odbyło się 5 października 2002 r. w sali Tronowej Zamku Królewskiego w Warszawie. Część bankietową fetowano w najbardziej w tym czasie prestiżowym hotelu Forum (obecnie Novotel). Wreszcie mogliśmy zaprosić gości zagranicznych reprezen-

Zawód nasz przeszedł niezwykle i wymagając wielkiego zaangażowania jego członków ewolucję. Z postrzeganego jako urzędniczy, mimo sporej niezależności w początkach swego istnienia, aż do wolnego, niezależnego zawodu zaufania publicznego obecnie.

tujących zaprzyjaźnione korporacje prawnicze i należycie ich przyjąć. Zjechało się tyle delegacji, że nawet krótkie oficjalne życzenia i podziękowania od każdej z nich sprawiły łącznie pewien organizacyjny problem – przedłużający się czas przewidziany na te wystąpienia. Ale cóż było robić. Godzi się wspomnieć, że radość jubileuszu wynikała także z wymiernych dowodów uznania dla naszego zawodu ze strony władz państwowych. Na poprzedzającym jubileusz VI Krajowym Zjeździe Radców Prawnych, który po raz pierwszy odbył się, w luksusowym jak na tamte czasy, hotelu Europejskim 5–8 listopada 1999 r., nagrodzono radców prawnych bezprecedensową liczbą orderów i odznaczeń państwowych. Było to godne uhonorowanie naszego trudu i wysiłku w dziele transformacji ekonomiczno-gospodarczej kraju, które to procesy bez udziału rzesz radców prawnych, ich profesjonalnego zaangażowania byłyby niezwykle utrudnione. Wyrazem tego uznania było przyznanie i wręczenie wyróżnionym radcom prawnym: dwóch Krzyży Komandorskich Orderu Odrodzenia Polski, 13 Krzyży Oficerskich Orderu Odrodzenia Polski, 31 Kawalerskich Krzyży Orderu Odrodzenia Polski i 59 Zło-

Bez samorządu radców prawnych ustanowionego ustawą, której 40-lecie uchwalenia w tym roku obchodzimy, opisanych przełomowych wydarzeń nie byłoby, ze szkodą dla praworządności i konstytucyjnej zasady subsydiarności.

tych, Srebrnych i Brązowych Krzyży Zastugi. Ceremonia odznaczenia trwała niezwykle długo – 46 minut. Pamiętam, bo tak jak wszyscy stałam w czasie ceremonii...

Wspomnienie o tej doniosłej chwili było u uczestników uroczystości jubileuszowych żywe jeszcze długo. Wielu miało baretki odznaczeń w klapach.

Bał w hotelu Forum udał się znakomicie, a dzięki niezwykłej umiejętności mediacyjnej ówczesnego Wiceprezesa KRRP mec. Macieja Bobrowicza zaowocował także dodatkowymi bonusami dla członków samorządu – nie tylko obniżono cenę wyjściową oferty, lecz także dyrekcja hotelu na okres kadencji samorządu zaproponowała po okazaniu ważnej legitymacji radcowskiej zniżki na zakwaterowanie członków KRRP i każdego radcy, którzy przyjeżdżali do stolicy.

DYSKUSJE O SUKCESACH I PROBLEMACH

Kolejne krajowe jubileusze odbywały się już regularnie co pięć lat w uroczystych formach. W programach uroczystości przewidziano zawsze czas na edukację i dyskusję, korzystając z obecności znakomych gości ze świata prawniczego, zarówno krajowych, jak i zagranicznych.

Srebrny jubileusz – czyli 25-lecie samorządu – obchodzono w dniach 12–13 października 2007 r. W zajętych na ten czas wyłącznie przez uczestników jubileuszu hotelu Mercure rano 12 października odbyło się sympozjum naukowe i dyskusja dotyczące aktualnych problemów prawnych. Po południu spotkaliśmy się w Teatrze Polskim na oficjalnej uroczystości z udziałem przedstawicieli władz państwowych i samorządowych oraz zaproszonych gości zagranicznych. Wieczorem zaś w hotelu bawiliśmy się na balu. Trwał do rana...

Jubileusz 30-lecia obchodzono nietypowo, skromnie. 20 września 2012 r. odbył się w warszawskim hotelu Westin zwołany m.in. w tym celu Nadzwyczajny Krajowy Zjazd Radców Prawnych. Dokonano podsumowania 30 lat działalności samorządu radcowskiego, podkreślając sukcesy, ale i wskazując problemy wymagające rozwiązania i budzące niepokój środowiska. Zjazd uchwalił rezolucję, w której, przywołując fakt, iż jest najwyższym organem wtedy ponad 40-tysięcznego środowiska radców prawnych i aplikantów radcowskich, obradującym w roku 30-lecia, wyraził swoje zaniepokojenie i sprzeciw wobec opisanych w rezolucji zjawisk i dążeń. W szczególności głoszonych opinii i prób zmian treści lub wręcz uchylenia art. 17 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Wnosił też o umocnienie zasady samorządności jako najlepiej służącej wykorzystaniu potencjału kraju i jego rozwojowi. Podkreślał też aktywność i efektywność samorządu radcowskiego na arenie międzynarodowej w stowarzyszeniach prawniczych Europy i świata.

Na zjeździe wręczone zostały odznaczenia i wyróżnienia za służonym radcom prawnym.

WŁASNA SIEDZIBA NA 40-LECIE

W tym roku przypada jubileusz 40-lecia samorządu. W moim odczuciu nasz samorząd został obdarzony przez swoich członków największym prezentem. Po 40 latach błąkania się po różnych wynajmowanych siedzibach, w początkowym okresie wręcz ubogich, trzypokojowych pomieszczeniach, mamy własny, samorządowy, wspólny dom zbudowany z własnych funduszy. To daje poczucie stabilności, świadczy o roztropnym gospodarowaniu wspólnymi funduszami i nie ukrywam tego: zastużony szacunek, a tym samym i prestiż.

KAMIENIE MIŁOWE

Skoro mowa o prestiżu, warto zastanowić się, jakie wydarzenia z 40-letniej historii naszego samorządu miały dla naszej wspólnoty przełomowe znaczenie. Takie zadanie postawiłam kiedyś aplikantom jako ćwiczenie na zajęciach z historii zawodu.

Wyniki były ciekawe, a omówiłam je w jednym z artykułów sprzed dwóch lat. Wyłoniono osiem zdarzeń, przy czym w wyniku swobodnego plebiscytu trzy z nich wybrano jako te wiodące. Nie ukrywam, że przedstawiłam aplikantom swoją subiektywną listę. Oto ona:

1. ROK 1982

Uchwalenie ustawy o radcach prawnych z 6 lipca 1982 r., powstanie niezależnego Samorządu Radców Prawnych i powołanie 10 grudnia 1982 r. tymczasowych pełnomocników 19 izb radców prawnych.

2. ROK 1989

Wejście w życie ustawy z 24 grudnia 1988 r. o działalności gospodarczej, uznającej m.in. świadczenie pomocy prawnej przez radców prawnych i adwokatów za działalność gospodarczą.

Wejście w życie ustawy z 24 maja 1989 r. o rozpoznawaniu spraw przez sądy gospodarcze, przekazującej w ręce samorządu radcowskiego prowadzenie wszystkich spraw jego dotyczących.

3. ROK 1997

Wielka nowelizacja ustawy o radcach prawnych – ustawa z 22 maja 1997 r. o zmianie ustawy o adwokaturze, ustawy o radcach prawnych i niektórych innych ustaw. Ustawa o radcach prawnych staje się ustawą o ustroju zawodu. Uchwalenie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z jej art. 17 ust. 1 określającym misję i zadania zawodów zaufania publicznego.

4. ROK 1998

Przyjęcie dyrektywy z 16 lutego 1998 r. nr 98/5/WE w sprawie ułatwienia prowadzenia stałej praktyki prawniczej w in-

nym państwie niż to, w którym uzyskano kwalifikacje zawodowe – akt ten daje pełne uprawnienia dla radcy prawnego do prowadzenia praktyki w innym państwie UE.

5. ROK 1999

12 listopada Krajowa Rada Radców Prawnych zostaje przyjęta w charakterze obserwatora do Rady Adwokatury i Organizacji Prawniczych Unii Europejskiej (Council of the Bars and Law Societies of the European Union), a 1 maja 2004 r. uzyskała pełne członkostwo w tej prestiżowej organizacji prawniczej Europy.

6. ROK 2000

Wprowadzenie nowelizacją ustawy o radcach prawnych z 16 marca 2000 r. obowiązku ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej OC wszystkich radców prawnych wykonujących zawód.

7. ROK 2005

Zliberalizowanie przepisów dotyczących dostępu do aplikacji radcowskiej ustawą z 30 czerwca 2005 r. o zmianie ustawy – Prawo o adwokaturze i niektórych innych ustaw, co umożliwiło m.in. tzw. szerokie otwarcie zawodu.

8. ROK 2013

Rozszerzenie zakresu świadczonych usług prawnych przez radców o sprawy karne ustawą z 27 września 2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw. W art. 5 tej ustawy dokonuje się istotnych zmian art.: 4, 6 ust. 1, 7 i 8 ustawy o radcach prawnych. Artykuł 4 ustawy o radcach prawnych otrzymuje nowe brzmienie:

„Wykonywanie zawodu radcy prawnego polega na świadczeniu pomocy prawnej” – oznacza to zrównanie uprawnień w zakresie świadczenia pomocy prawnej radców prawnych i adwokatów. Zmiana weszła w życie 1 lipca 2015 r.

9. ROK 2014

Nadzwyczajny Krajowy Zjazd Radców Prawnych 22 listopada 2014 r. przyjmuje uchwałą nr 3/2014 nowy Kodeks Etyki Radcy Prawnego, uwzględniający m.in. zmiany nowej roli radcy prawnego wynikające ze zmiany treści art. 4 ustawy o r.p.

Jestem przekonana, że lista ta nie jest pełna. Ma subiektywny charakter. Nie uwzględni ewolucji zasad etyki radcy prawnego, która ma kluczowe znaczenie w wykonywaniu zawodu. Byłoby ciekawe skonfrontowanie tej listy z opiniami szerszego grona naszych członków. Wiem jedno: bez samorządu radców prawnych ustanowionego ustawą, której 40-lecie uchwalenia w tym roku obchodzimy, opisanych przełomowych wydarzeń nie byłoby, ze szkodą dla praworządności i konstytucyjnej zasady subsydiarności. ■

Specjalne publikacje na 40-lecie samorządu

Jubileusz samorządu radców prawnych stał się okazją także do przygotowania specjalnych publikacji książkowych oraz dwujęzycznego wydania kwartalnika „Radca Prawny. Zeszyty Naukowe”, który również za granicą będzie promował zawód radcy prawnego.

Pierwsza z trzech publikacji – książka jubileuszowa pt. „Wykonywanie zawodu radcy prawnego. 40-lecie samorządu radcowskiego: Przeszłość – Teraźniejszość – Przyszłość”, pod redakcją Krystiana Mularczyka, Michała Pyrza, Tomasza Schefflera i Anny Zalesińskiej – przedstawia obraz radcy prawnego w polskim systemie wymiaru sprawiedliwości, a przede wszystkim znaczenie samorządu dla działania porządku prawnego i realnego wpływu radców na bezpieczeństwo prawne i gospodarcze obywateli naszego kraju. Publikacja ta pokazuje istotne punkty zwrotne dla samorządu radców prawnych oraz kierunki rozwoju. Wyróżniono w niej trzy główne obszary związane z historią samorządu i zawodu radcy prawnego, obecną sytuacją i wyzwaniami na przyszłość. Publikacja ma na celu rozważenie bieżących problemów oraz stanowi próbę oceny rozwoju działalności radców prawnych w przyszłości w celu uświadomienia sobie wyzwań stojących przed samorządem i radcami prawnymi.

Zbrane w książce opracowania dotyczą samorządu zawodowego, statusu radcy prawnego, świadczenia usług prawnych, wykonywania zawodu w kraju i za granicą, świadczenia zastępstwa procesowego przed sądami powszechnymi oraz organami administracji publicznej, a także pracy w kancelarii prawnej oraz jako tzw. *in-house*, w tym również w zakresie efektywnego wykorzystania narzędzi LegalTech. Publikacja została wydana przez KIRP we współpracy z wydawnictwem C.H.Beck.

Drugą, szczególną pozycją książkową celebrującą nasz jubileusz jest zbiór felietonów prof. Jerzego Bralczyka, znanego i cenionego językoznawcy, publikowanych w latach 2008–2021 na łamach „Temidium”, czasopisma Okręgowej Izby Radców Prawnych w Warszawie.

„40 felietonów na 40-lecie samorządu radców prawnych” to książka unikatowa. Jak pisze we wstępie Prezes KRRP Włodzimierz Chróścik, „treści zawarte w tej książce pozwalają myśleć i mówić o prawie i radcach w nieco innej perspektywie, pozwalają lepiej zrozumieć specyfikę naszego zawodu i zdobyć dla niego wiele sympatii”.

Publikacja realizowana jest we współpracy z OIRP w Warszawie.

Z okazji jubileuszu specjalny numer przygotowała także redakcja kwartalnika „Radca Prawny. Zeszyty Naukowe”. O wyjątkowości tego wydania decyduje co najmniej kilka powodów. Bez wątpliwości jest to moment, w którym w periodyku naukowym samorządu radcowskiego powinny pojawić się wypowiedzi dotyczące wyzwań stojących przed zawodem radcy prawnego oraz samorządem zawodowym. I tak też jest – analizie różnych aspektów funkcjonowania zawodowego radców prawnych i naszego samorządu poświęconych zostało 14 artykułów naukowych oraz glosa. Jubileuszowy numer kwartalnika jest w całości przygotowany w dwóch wersjach językowych: polskiej i angielskiej. Jego egzemplarze zostaną przekazane najważniejszym osobom i instytucjom Unii Europejskiej oraz stowarzyszeniom i prawniczym korporacjom zawodowym działającym w poszczególnych państwach wspólnoty. Działania te będą służyć promocji zawodu radcy prawnego oraz przybliżą czytelnikom aktualnie dyskutowane kwestie dotyczące wykonywania zawodu oraz działalności samorządu zawodowego radców prawnych.

Trwają także prace wydawnicze nad czwartą jubileuszową publikacją. Będzie to ogólnopolski spis funkcyjnych członków samorządu radców prawnych wszystkich 11 kadencji. Publikacja planowana jest na jesień. ■

Redakcja

Dlaczego w todze?

Historia togi radcowskiej rozpoczęła się stosunkowo niedawno. Początkowo radcowie prawni występowali przed sądami bez tóg lub innych atrybutów świadczących o ich przynależności do samorządu prawniczego. Zmiana nastąpiła dopiero w 1997 r., kiedy do ustawy o radcach prawnych został wprowadzony zapis przyznający Ministrowi Sprawiedliwości legitymację do określenia aktem wykonawczym stroju urzędowego radców prawnych biorących udział w rozprawach sądowych.

PIOTR OLSZEWSKI

radca prawny
Fot. Archiwum KIRP

Wydany 2 września 1997 r. zarządzeniem Ministra Sprawiedliwości w sposób szczegółowy scharakteryzowano strój urzędowy radcy prawnego, określając m.in. długości poszczególnych elementów togi czy liczbę guzików. Formalna zmiana tego aktu prawnego nastąpiła trzy lata później, kiedy rozporządzeniem ministra zastąpiono ww. zarządzenie i zamiast określonych w nim literowych parametrów togi wpisano ich cyfrowe odpowiedniki. Parametry togi pozostają niezmienione do dzisiaj. Od tamtej pory radcowie prawni występujący przed sądami są zobowiązani do zakładania togi z niebieskim żabotem – określonej w powoływanym rozporządzeniu jako „suknia fałdzista”. Zgodnie z ustawą minister, określając strój urzędowy radców prawnych, musiał uwzględnić jego uroczysty charakter, odpowiedni do powagi sądu i utrwalonej tradycji.

Andrzej Kalwas, były Prezes Krajowej Rady Radców Prawnych, opisując przebieg prac nad „wielką nowelizacją” ustawy radcowskiej z 1997 r., wspominał: „Dogadywaliśmy art. 4, kiedy wypłynęła sprawa tóg. Zaczęto się od tego, że kolega z lubelskiej izby radców prawnych, już starszej daty, powiedział, że ma na strychu togę po stryжку, który był przed wojną radcą Prokuraturii Generalnej. Kolega przyniósł togę, wyptowała, ale z wyraźną niebieską wypustką, niebieskim żabotem, dobrą togę! Pokazaliśmy ją ministrowi Kubickiemu, on przyznał, że radcowie prawni powinni mieć strój urzędowy, i obiecał nam zarządzenie w tej sprawie” (za: Joanna Barańska-Głowacka, *Z kart historii samorządu radców prawnych*, OIRP w Warszawie, ISBN 978-83-63814-02-1, Warszawa 2012, s. 90).

Zwyczaj noszenia togi w Polsce sięga okresu międzywojennego. Pierwsze wzmianki o togach na terenie Polski sięgają Galicji, gdzie adwokaci na początku XX w. do sądów zakładali te specyficzne stroje. Zwyczaj ten nie przyjęt się w innych regionach. Dopiero w roku 1929 polski wymiar sprawiedliwości wprowadził ujednolicony strój. W togach występowali sędziowie, prokuratorzy i adwokaci. Z uprawnienia do noszenia togi po raz pierwszy skorzystali warszawscy adwokaci, występując przed sądem apelacyjnym w roku 1930.

Można zauważyć, że przedstawiciele zawodów prawnych w niemal każdym kraju noszą czarne togi. W Wielkiej Brytanii i Stanach Zjednoczonych zwyczaj ten wywodzi się z XVII-wiecznego Królestwa Brytyjskiego. Uznaje się, że togi są czarne ze względu na fakt, że kolor ten jest symbolicznie kojarzony z godnością, sprawiedliwością i mądrością. Często też wskazuje się kolor czarny jak symbol oddania sprawiedliwości.

Ustalenie i wprowadzenie jednolitego stroju urzędowego dla radców dopiero po 15 latach funkcjonowania samorządu miało duże znaczenie w procesie dalszego budowania tożsamości samorządowej jego przedstawicieli. Zwiększająca się popularność togi z niebieskim żabotem na korytarzu sądowym sprzyjała procesowi wzmacniania poczucia jedności i nawiązywania dalszych relacji zawodowych członków samorządu radców prawnych. Przyznanie im uprawnienia do noszenia togi niewątpliwie służyło również podniesieniu prestiżu wykonywanego zawodu. Radcowie prawni zyskali w ten sposób dodatkowy atrybut, który od strony wizerunkowej stawiał ich w jednej linii z przedstawicielami innych, profesjonalnie wykonywanych zawodów prawniczych. W momencie powoływania samorządu prawo do wystąpienia radcy prawnego przed sądem w todze nie było oczywiste, mimo że adwokaci korzystali z tego uprawnienia już w okresie przedwojennym. Przyznanie takiej możliwości w 1997 r. było potwierdzeniem bardzo ważnej roli samorządu radcowskiego w kształtowaniu krajowego ustroju prawnego. ■

LICZBA RADCÓW PRAWNYCH

1983 rok:

13 655

2022 rok:

50 054

w tym

kobiet:
27 681

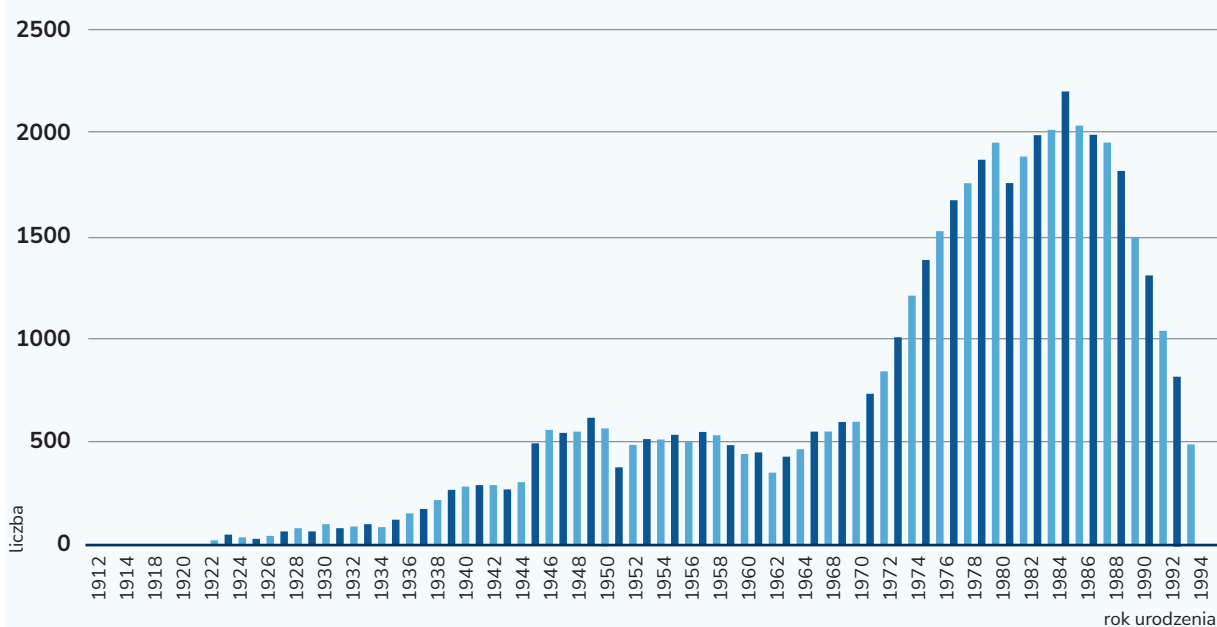

mężczyzn:
22 373

W okręgowych izbach

	1983	2022
BIĄŁYSTOK	426	1306
BYDGOSZCZ	484	1206
GDAŃSK	781	2872
KATOWICE	1327	3553
KIELCE	580	1384
KOSZALIN	378	772
KRAKÓW	984	4348
LUBLIN	764	2349
ŁÓDŹ	886	2319
OLSZTYN	437	1336
OPOLE	571	1500
POZNAŃ	985	4423
RZESZÓW	490	1436
SZCZECIN	440	1163
TORUŃ	371	1224
WAŁBRZYCH	501	1030
WARSZAWA	2128	13 891
WROCŁAW	690	3153
ZIELONA GÓRA	387	789

Struktura wiekowa radców prawnych w 2022 r.

WŁADZE SAMORZĄDU RADCÓW PRAWNYCH

I kadencja (1983–1987)

KRRP – Prezydium: Józef Zych, Prezes; Aleksander Gutthy, Wiceprezes; Andrzej Hanusz, Wiceprezes; Andrzej Kalwas, Wiceprezes; Witold Preiss, Sekretarz; Waldemar Kosiński, Skarbnik (do marca 1984 r.); Emil Berendowicz, Skarbnik (od marca 1984 r.).

Członkowie KRRP: Edmund Alexiewicz, Małgorzata Bachalska, Piotr Bober, Edward Chmiel, Juliusz Cybulski, Jerzy Dąbek, Władysław Dmochowski, Mieczysław Huchla, Zdzisław Frasunkiewicz, Piotr Garszczyński, Celestyn Graszewicz, Jerzy Grudziński, Ignacy Grum, Stanisław Hulpowski-Szulc, Zbigniew Iliński, Tadeusz Jasiński, Jan Jaskótko, Maria Jędrysek, Zdzisław Kminikowski (do listopada 1985 r.), Paweł Korsi, Waldemar Kosiński (do maja 1986 r.), Marian Kowol, Henryk Kula, Jerzy Kuszczak, Marian Leksan, Jacek Marczak, Janusz Mikołajewski, Andrzej Popczyk, Zygmunt Prośniak, Janusz Olszewski, Stanisław Rakoczy, Henryk Rogala, Jerzy Ruszczyński, Dariusz Sałajewski, Jacek Sarnowski, Maciej Senkowski, Maria Staniszkis, Zbigniew Szychowski, Władysław Siwek (do maja 1986 r.), Roman Smycz, Andrzej Skotnicki, Kazimierz Włodarczyk, Wiesław Woźniak, Andrzej Wybranowski, Regina Zaborska, Gizela Zamojska.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny: Tadeusz Żurowski, Przewodniczący.

Zastępcy: Stanisław Podgórski, Andrzej Ważbiński.

Członkowie WSD: Mieczysław Bielski, Anna Banasik-Kaim, Bohdan Borkowski, Władysław Boryczko, Krystyna Czubińska, Jerzy Dobek, Władysław Felsztyński, Józef Głębocki, Anna Godlewska, Kazimierz Kudlicki, Cecylia Kulesza, Włodzimierz Maćkowiak, Metody Metkowski, Gustaw Mokrski, Stanisław Niedzielski, Tadeusz Piątkowski, Stanisław Rajchel.

Główny Rzecznik Dyscyplinarny: Andrzej Purzycki.

Zastępcy: Jan Aleksy, Marek Koprowski, Józef Powatowski.

Wyższa Komisja Rewizyjna: Bernardyn Pawłowicz, Przewodniczący.

Zastępca: Witold Kubisz.

Sekretarz: Bronistawa Urbańska.

Członkowie WKR: Władysław Idzior od 1986 r., Renata Leszczak, Antoni Karśnicki, Leszek Klonowski, Ryszard Tusk od 1986 r., Michał Zieliński.

II kadencja (1987–1991)

KRRP – Prezydium: Józef Zych, Prezes; Adam Dobrowolski, Wiceprezes; Władysław Dmochowski, Wiceprezes; Janusz Mikołajewski, Wiceprezes; Andrzej Popczyk, Wiceprezes; Anna Popowicz, Sekretarz; Emil Berendowicz, Skarbnik.

Członkowie KRRP: Małgorzata Bachalska, Mirosława Błaszczak, Jan Chudzik, Juliusz Cybulski, Tadeusz Ćwikliński, Dariusz Sałajewski, Jerzy Dąbek, Jerzy Dorenda, Zdzisław Dworakowski, Barbara Genewska, Ignacy Grum, Piotr Garszczyński, Aleksander Gutthy, Mieczysław Huchla, Andrzej Hanusz, Jerzy Husar, Jan Ilcewicz, Zbigniew Iliński, Maria Jędrysek, Tadeusz Jasiński, Jan Jaskótko, Jerzy Kuszczak, Jerzy Kowalski, Marian Kowol, Roman Kuczyński, Henryk Kula, Stanisław Lewandowski, Juliusz

Lubowiecki, Jacek Marczak, Bernard Marczewski, Wacław Niechciał, Stanisław Nowakowski, Anna Ołdakowska, Jan Ostrowski, Zofia Roguska, Wiktor Rudziński, Jarema Sawiński, Andrzej Skotnicki, Maria Staniszkis, Aleksander Szpilarewicz, Antoni Szreder, Tadeusz Torz, Krzysztof Wilski, Danuta Ziontek.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny: Brunon Bucholz, Przewodniczący.

Członkowie WSD: Władysław Boryczko, Janusz Chrząszcz, Adam Gonerko, Tadeusz Gostkowski, Maria Jagodzińska, Jan Klafkowski, Andrzej Knobel, Lech Krajewski, Kazimierz Kudlicki, Edmund Nagrodzki, Jerzy Nocuń, Andrzej Odorkiewicz, Irena Orleańska, Wincenty Pawlaczyk, Jerzy Rusecki, Jan Sadowski, Marian Snopkowski, Agnieszka Sojka, Szymon Styś.

Główny Rzecznik Dyscyplinarny: Kazimierz Graff.

Zastępcy: Bogusław Baranowski, Krzysztof Bodio, Waldemar Karniej, Tadeusz Pietruszewski, Andrzej Wiśniewski.

Wyższa Komisja Rewizyjna: Bogdan Borkowski, Przewodniczący.

Członkowie WKR: Alicja Czubakowska, Zdzisław Frasunkiewicz, Anna Koerber, Bronisław Ociepa, Jerzy Reklewski, Ewa Skupień, Kazimierz Stragierowicz, Bronistawa Urbań.

III kadencja (1991–1995)

KRRP – Prezydium: Jacek Żutawski, Prezes; Anna Luboińska-Rutkiewicz, Wiceprezes; Andrzej Popczyk, Wiceprezes; Andrzej Kalwas, Wiceprezes; Krzysztof Wilski, Wiceprezes; Anna Ołdakowska, Sekretarz (do października 1992 r.); Elżbieta Kwiatkowska, Zastępca Sekretarza (od października 1992 r. Sekretarz); Elżbieta Babicz, Skarbnik; Ignacy Grum, Zastępca Skarbnika.

Członkowie KRRP: Krystyna Babiak, Jacek Bojarowski, Grażyna Brzezińska, Sławomir Buczarski, Juliusz Cybulski, Lucyna Czerska, Tadeusz Ćwikliński, Ewa Dąbrowska, Sławomir Dąbrowski, Jerzy Dorenda, Wojciech Drożdżał, Zdzisław Dworakowski, Barbara Genewska, Danuta Gostkowska, Jadwiga Grzemska, Franciszek Grzybkowski, Andrzej Hanusz, Robert Horodeczny, Jan Ilcewicz, Zbigniew Iliński, Maria Jędrysek, Zenon Klatka, Jerzy Kowalski, Marian Kowol, Andrzej Krysiuk, Henryk Kula, Jerzy Kuszczak, Jacek Marczak, Janusz Mikołajewski, Wacław Niechciał, Irena Niewęglowska, Jerzy Piechociński, Franciszka Pisańska, Anna Popowicz, Zbigniew Radczak, Krystyna Stoga, Jerzy Reklewski, Henryk Rogala, Wojciech Rychel, Dariusz Sałajewski, Bogdan Tański, Dariusz Tomaszewski.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny: Janusz Krzyżewski, Przewodniczący.
Zastępcy: Tomasz Bukowski, Andrzej Odorkiewicz, Tadeusz Ziętek.

Członkowie WSD: Tadeusz Artymiuk, Szczepan Balicki, Władysław Boryczko, Zbigniew Chrząstek, Zdzisław Czarniecki, Jerzy Dąbkowski, Adam Gonerko, Tadeusz Gostkowski, Kazimierz Grzegorzewski, Ewa Jezierewska, Teresa Juszczyńska, Anna Karaś, Zenobiusz Mościcki, Regina Prażmo-Nowomiejska, Włodzimierz Sarnowski, Tadeusz Żurowski.

Główny Rzecznik Dyscyplinarny: Janusz Wójcik.

Zastępcy: Witold Hazuka, Mirosław Nowakowski, Władysław Rostół, Hanna Wąsowicz.

Wyższa Komisja Rewizyjna: Witold Preiss, Przewodniczący.

Zastępcy: Roman Milan, Henryk Okrasa.

Sekretarz: Anna Szeffer.

Członkowie WKR: Krystyna Bodnar, Elżbieta Cieślik, Marta Małtysa, Władysław Siwek, Ewa Zwolińska.

IV kadencja (1995–1999)

KRRP – Prezydium: Andrzej Kalwas, Prezes; Krystyna Babiak, Wiceprezes; Jerzy Kuszczak, Wiceprezes; Janusz Mikołajewski, Wiceprezes; Dariusz Tomaszewski, Wiceprezes; Elżbieta Kwiatkowska-Fałęcka, Sekretarz; Juliusz Cybulski, Skarbnik.

Członkowie KRRP: Zygmunt Adamski, Andrzej Baraniecki, Piotr Bober, Grażyna Błociszewska-Jankowska, Sławomir Buczarski, Bolesław Chylak, Lucyna Czerska, Wojciech Drożdżał, Tadeusz Ćwikliński, Agnieszka Dąbrowska, Zdzisław Dworakowski, Ewa Dąbrowska, Sławomir Dąbrowski, Barbara Genewska, Ignacy Grum, Jadwiga Grzemska, Franciszek Grzybkowski, Andrzej Hanusz, Zbigniew Iliński, Jan Itcewicz, Tadeusz Jasiński, Ewa Jezierewska, Jerzy Kowalski, Kazimierz Kowalski, Marian Kowol, Andrzej Krysiuk, Juliusz Lubowiecki, Jan Łoziński, Jacek Marczak, Wacław Niechciał, Irena Niewęglowska, Andrzej Popczyk, Zygmunt Prośniak, Krystyna Robak, Henryk Rogala, Wojciech Rychel, Wiktor Rzeuski, Dariusz Sałajewski, Andrzej Skotnicki, Krystyna Stoga, Bolesław Stöcker, Aleksander Szpilarewicz, Bazyl Zacharczuk, Maciej Zieliński.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny: Stanisław Matecki, Przewodniczący.

Zastępcy: Brunon Bucholtz, Anna Karaś.

Członkowie WSD: Tadeusz Czyż, Marek Dudziak, Przemysław Dumana, Danuta Dzikko, Waldemar Dziarnowski, Świętosław Fortuna, Krzysztof Ferie, Janina Fox, Stanisław Flęcka, Jan Kamiński, Ireneusz Kruszka, Kazimierz Kudlicki, Danuta Kordonowska-Głowa, Aleksandra Otrębska, Andrzej Przybylski, Małgorzata Śleszyńska, Wacław Wyrzykowski.

Główny Rzecznik Dyscyplinarny: Andrzej Winnicki.

Zastępcy: Hanna Chabros, Teresa Mikołajczyk, Mieczysław Piłtaniak, Magdalena Szczęśniak, Andrzej Wiśniewski.

Wyższa Komisja Rewizyjna: Władysław Lewandowski, Przewodniczący.

Zastępcy: Elżbieta Cieślik, Alfred Sikora.

Sekretarz: Małgorzata Sajdak.

Członkowie WKR: Marek Montewka, Jolanta Styszyńska, Zbigniew Wojciechowski, Henryk Wrzesiński, Zbigniew Zajac.

V kadencja (1999–2003)

KRRP – Prezydium: Andrzej Kalwas, Prezes; Zenon Klatka, Wiceprezes; Janusz Mikołajewski, Wiceprezes; Elżbieta Kwiatkowska-Fałęcka, Sekretarz; Juliusz Cybulski, Skarbnik; członkowie Prezydium: Grażyna Błociszewska-Jankowska, Maciej Bobrowicz, Agnieszka Dąbrowska, Andrzej Hanusz, Andrzej Krysiuk, Jerzy Kuszczak, Jacek Marczak, Andrzej Skotnicki, Krystyna Stoga.

Członkowie KRRP: Zygmunt Adamski, Krystyna Babiak, Andrzej Baraniecki, Piotr Bober, Sławomir Buczarski, Bolesław Chylak, Ewa Dąbrowska, Wojciech Drożdżał, Elżbieta Gajda-Krynicka, Barbara Genewska, Wojciech Grochowicki, Ignacy Grum, Zbigniew Iliński, Maria A. Jasińska, Andrzej Kamiński, Mirosław Karpiński, Witold Kosarewicz, Marian Kowol, Juliusz Lubowiecki, Jan Łoziński, Danuta Marciniak-Chejde, Alicja Misarko,

Irena Niewęglowska, Krystyna Robak, Henryk Rogala, Wiesław Roleder, Wiktor Rudziński, Wojciech Rychel, Michał Rzepecki, Wiktor Rzeuski, Marek Skierczyński, Bolesław Stöcker, Krzysztof Śniegocki, Dariusz Tomaszewski, Andrzej Tynel, Zbigniew Wojnicki, Bazyl Zacharczuk.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny: Stanisław Matecki, Przewodniczący.

Członkowie WSD: Krzysztof Bodio, Brunon Bucholtz, Halina Cyranowska, Hanna Durka, Waldemar Dziarnowski, Danuta Dzitko, Bolesław Kaczmarek, Anna Karaś, Barbara Kras, Henryk Kuligowski, Romualda Liberska, Maria Majewska, Andrzej Motyka, Agnieszka Niezabitowska, Andrzej Odorkiewicz, Elżbieta Osińska, Wiesław Rusek, Krystyna Wendlandt-Gwoździcka, Janusz Wiltos.

Główny Rzecznik Dyscyplinarny: Andrzej Winnicki.

Zastępcy: Ewa Falkowska, Andrzej Hardy, Ewa Krzysztoporska, Henryka Mazur, Andrzej Wiśniewski.

Wyższa Komisja Rewizyjna: Władysław Lewandowski, Przewodniczący.

Członkowie WKR: Hanna Chabros, Jadwiga Grzemska, Piotr Kondek, Marta Małtysa, Jadwiga Mróz, Aleksandra Otrębska, Leszek Witkowski, Henryk Wrzesiński.

VI kadencja (2003–2007)

KRRP – Prezydium: Andrzej Kalwas, Prezes (do września 2004 r.); Maciej Bobrowicz, Wiceprezes; Zenon Klatka, Wiceprezes (od października 2004 r. Prezes); Elżbieta Kwiatkowska-Fałęcka, Wiceprezes; Jacek Marczak, Wiceprezes; Władysław Lewandowski, Sekretarz; Juliusz Cybulski, Skarbnik; członkowie Prezydium: Krystyna Babiak, Grażyna Błociszewska-Jankowska, Piotr Bober, Agnieszka Dąbrowska, Andrzej Hanusz, Jan Łoziński, Dariusz Sałajewski, Krystyna Stoga, Maria Ślęzak.

Członkowie KRRP: Teresa Bucholtz, Aleksander Ciesielski, Bolesław Chylak, Wojciech Drożdżał, Bogdan Dzitko, Stefan Giziński, Ignacy Grum, Krystyna Gwoździcka, Elżbieta Gajda-Krynicka, Zbigniew Iliński, Robert Jędrzejczyk, Hanna Klonowska, Krzysztof Kola, Danuta Koszyk-Ciałowicz, Marian Kowol, Witold Kosarewicz, Barbara Kras, Jerzy Kuszczak, Aleksander Łapka, Halina Łukasiewicz, Maria Majewska, Danuta Marciniak-Chejde, Lija Mąkosa, Franciszka Pisańska, Wiesław Radomski, Wiesław Roleder, Wiktor Rudziński, Wojciech Rychel, Dariusz Sałajewski, Lech Marek Skierczyński, Teresa Stecyk, Ewa Stompor-Nowicka, Janusz Wiltos, Wiesław Woźniak, Bazyl Zacharczuk, Anna Zaleska.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny: Stanisław Matecki, Przewodniczący.

Zastępcy: Anna Karaś, Krzysztof Bodio.

Członkowie WSD: Anna Biel, Karol Ciechanowicz, Halina Cyranowska, Danuta Dzitko, Janina Fox, Bolesław Kaczmarek, Robert Makarowicz, Anna Napieralska, Agnieszka Niezabitowska, Zbigniew Pawlak, Wiesław Rusek, Małgorzata Sajdak, Barbara Sienkiewicz, Andrzej Skotnicki, Jarostaw Sobotka, Jerzy Szaciłowski, Jadwiga Wróblewska.

Główny Rzecznik Dyscyplinarny: Andrzej Winnicki.

Zastępcy: Andrzej Hardy, Eugeniusz Kostulak, Hanna Sokulska, Mirosława Ślusarczyk, Andrzej Wiśniewski.

Wyższa Komisja Rewizyjna: Piotr Kondek, Przewodniczący.

Zastępcy: Jolanta Styczyńska.

Sekretarz: Aleksandra Otrębska.

Członkowie WKR: Andrzej Dramiński, Mirosława Głowacka, Bożena Górka, Halina Kiedel, Danuta Kitlińska-Kawa, Tomasz Wiśniewski.

VII kadencja (2007–2010)

KRRP – Prezydium: Maciej Bobrowicz, Prezes; Krystyna Babiak, Wiceprezes; Piotr Bober, Wiceprezes; Jan Łoziński, Wiceprezes; Dariusz Satajewski, Wiceprezes; Bazyli Zacharczuk, Skarbnik; Ewa Stompor-Nowicka, Sekretarz; członkowie Prezydium: Agnieszka Dąbrowska, Robert Kamionowski, Danuta Koszyk-Ciałowicz, Teresa Stecyk, Maria Ślęzak.

Członkowie KRRP: Krystyna Babiak, Zygmunt Baranowski, Krzysztof Batorski, Monika Białas, Grażyna Błociszewska-Jankowska, Piotr Bober, Wojciech Chłopek, Bolesław Chylak, Juliusz Cybulski, Helena Dobrosz, Wojciech Drożdżał, Marian Falco, Jadwiga Grzemska, Krystyna Gwoździńska, Andrzej Hanusz, Andrzej Hatałski, Wiesław Hudyma, Mieczysław Humka, Anna Ignaczak, Piotr Kamiński, Krzysztof Kola, Przemysław Kozdój, Barbara Kras, Magdalena Łempicka, Maria Majewska, Dariusz Matuk, Agnieszka Niezabitowska, Ryszard Ostrowski, Zbigniew Pawlak, Wiesław Radomski, Wiktor Rudziński, Agnieszka Sawaszkiewicz-Żatobka, Marek Skierczyński, Jerzy Sobczak, Alicja Staroń, Teresa Stecyk, Michał Stępniewski, Krzysztof Andrzej Strzyżewski, Hubert Terentiew, Marek Wojewoda, Urszula Woreta, Wiesław Woźniak, Anna Zaleska, Bazyli Zacharczuk.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny: Janusz Mikotajewski, Przewodniczący.

Zastępcy: Anna Karaś, Henryk Kuligowski, Wiesław Rusek.

Członkowie WSD: Antoni Barcikowski, Anna Bogdanis, Bogusława Boyen, Piotr Burda, Ewa Cieślak, Grzegorz Dorożalski, Piotr Dragon, Janina Fox, Piotr Gajoch, Krzysztof Górecki, Bronisław Kachnikiewicz, Andrzej Kaliński, Leszek Korczak, Janina Kruszewska, Ewa Krzysztoporska, Mariusz Łątkowski, Anna Napieralska, Anna Piątkowska, Małgorzata Sajdak, Barbara Sienkiewicz, Jarostaw Sobutka, Sławomir Stoliński, Monika Studzińska, Zdzisław Sznycer, Aleksander Szpilarewicz, Zbigniew Wojciechowski.

Główny Rzecznik Dyscyplinarny: Andrzej Wiśniewski.

Zastępcy: Jerzy Burkowski, Elżbieta Cieślak, Hanna Durka, Andrzej Hardy, Piotr Karwat, Piotr Kubik, Artur Person, Tomasz Scheffler, Joanna Żurek-Krupka.

Wyższa Komisja Rewizyjna: Piotr Kondek, Przewodniczący.

Zastępcy: Jolanta Styczyńska, Marek Wikiński.

Sekretarz: Hanna Chabros.

Członkowie WKR: Andrzej Baraniecki, Barbara Bieluszewska, Halina Chrzanowska, Halina Cyranowska, Iwona Drohomirecka-Kowalczyk, Sławomir Kamiński, Halina Kiedel, Michał Korwek, Witold Kostulak.

VIII kadencja (2010–2013)

KRRP – Prezydium: Maciej Bobrowicz, Prezes; Dariusz Satajewski, I Wiceprezes; Piotr Bober, Wiceprezes; Włodzimierz Chróścik, Wiceprezes; Jan Łoziński, Wiceprezes; Bazyli Zacharczuk, Skarbnik; Ewa Stompor-Nowicka, Sekretarz; członkowie: Iwona Bendorf-Bundorf, Danuta Koszyk-Ciałowicz, Wiesław Radomski, Maria Ślęzak, Zbigniew Tur.

Członkowie KRRP: Ewa Arcisz, Krystyna Babiak, Zygmunt Baranowski, Sławomir Bartnik, Grażyna Błociszewska-Jankowska, Piotr Bober, Romuald Chęłmiński, Wojciech Chłopek, Bolesław Chylak, Helena Dobrosz, Andrzej Domański, Grażyna Grzmil, Wiesław Hudyma, Mieczysław Humka, Anna Ignaczak, Ewa Jezierewska, Piotr Kamiński, Krzysztof Kola, Michał Korwek, Przemysław Kozdój, Barbara Kras, Katarzyna Kudlak, Sebastian Leś, Andrzej Lubieniecki, Magdalena Łempicka, Tomasz Majoro-

wicz, Jacek Marczak, Dariusz Matuk, Marek Mazur, Jerzy Mojsiewicz, Ryszard Ostrowski, Kinga Przybylska-Charif, Wiesław Radomski, Aleksandra Siewicka, Lech Marek Skierczyński, Anna Sobczak, Albert Stawiszyński, Teresa Stecyk, Ewa Stompor-Nowicka, Elwira Szurmińska-Kamińska, Zbigniew Szychowski, Maria Ślęzak, Zbigniew Tur, Małgorzata Walaszczyk-Borek, Ryszard Wilmanowicz, Krzysztof Wojdygowski, Marek Wojewoda, Anna Zaleska.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny: Jarostaw Sobutka, Przewodniczący.

Członkowie WSD: Andrzej Hryniewicz, Jacek Klimowicz, Wojciech Kuśnierek, Zbigniew Wojciechowski, Juliusz Cybulski, Piotr Drago, Bogustaw Pasieczny, Małgorzata Sajdak, Bogusława Boyen, Karol Korczyński, Grzegorz Koksanowicz, Magdalena Śniegula, Krzysztof Górecki, Elżbieta Kucharska, Tomasz Działyński, Sergiusz Foltynowicz, Henryk Kuligowski, Jadwiga Jarosz, Stefan Mazurkiewicz, Antoni Barcikowski, Maria Majewska, Aleksander Szpilarewicz, Emilia Małkowska, Elżbieta Boniuszko, Elżbieta Gajda-Krynicka, Leszek Korczak, Krystyna Stoga, Janina Kruszewska.

Główny Rzecznik Dyscyplinarny: Andrzej Wiśniewski.

Zastępcy: Barbara Bottryk-Czechowska, Andrzej Hardy, Konrad Mazur, Barbara Biedroń, Jolanta Szczepańska-Fiuk.

Wyższa Komisja Rewizyjna: Hanna Chabros, Przewodnicząca.

Członkowie WKR: Grażyna Brzezińska, Halina Chrzanowska, Iwona Drohomirecka-Kowalczyk, Alicja Juszczyk, Maciej Konwisarz, Sławomir Majka, Elżbieta Mucha, Aleksandra Otrębska, Mirosław Tetkowski, Krzysztof Urbaniak, Wiesław Woźniak.

IX kadencja (2013–2016)

KRRP – Prezydium: Dariusz Satajewski, Prezes; Arkadiusz Bereza, Wiceprezes; Włodzimierz Chróścik, Wiceprezes; Zbigniew Pawlak, Wiceprezes; Ewa Stompor-Nowicka, Wiceprezes; Maria Ślęzak, Wiceprezes; Barbara Kras, Sekretarz; Iwona Bendorf-Bundorf, Skarbnik; członkowie: Krystyna Babiak, Zygmunt Baranowski, Lech Marek Skierczyński, Bazyli Zacharczuk.

Członkowie KRRP: Ewa Arcisz, Sławomir Bartnik, Barbara Bieluszewska, Piotr Bober, Marzena Brukwicka, Romuald Chęłmiński, Juliusz Cybulski, Helena Dobrosz, Andrzej Domański, Tomasz Głębocki, Mirosława Głowacka, Grażyna Grzmil, Wiesław Hudyma, Mieczysław Humka, Anna Ignaczak, Alicja Juszczyk, Piotr Kamiński, Aldona Kamievska, Jolanta Karpińska, Iwona Kobus, Arkadiusz Koper, Michał Korwek, Danuta Koszyk-Ciałowicz, Andrzej Ksokowski, Alicja Kujawa, Henryk Kuligowski, Agnieszka Laskowska-Hulisz, Jan Łoziński, Sławomir Majka, Jacek Marczak, Przemysław Mijał, Jerzy Mosek, Tomasz Osiński, Ryszard Ostrowski, Zbigniew Pawlak, Anna Polańska, Anna Sobczak, Rafał Stankiewicz, Teresa Stecyk, Elwira Szurmińska-Kamińska, Maria Ślęzak, Paweł Świrski, Zbigniew Tur, Aleksandra Tyburska, Małgorzata Walaszczyk-Borek, Ryszard Wilmanowicz, Marek Wojewoda, Anna Zaleska.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny: Jarostaw Sobutka, Przewodniczący.

Członkowie WSD: Antoni Barcikowski, Bogusława Boyen, Piotr Dragon, Dariusz Drozdowski, Tomasz Działyński, Teresa Famulska, Tadeusz Filocha, Elżbieta Gajda-Krynicka, Krzysztof Górecki, Marek Hamerlik, Anna Karaś, Jacek Klimowicz, Karol Korczyński, Anna Maria Kozłowska, Janina Kruszewska, Elżbieta Kucharska, Mariusz Łątkowski, Emilia Małkowska, Stefan Mazurkiewicz, Bogustaw Piaseczny, Danuta Rebeta, Hubert Schwarz, Krystyna Stoga, Bożena Stradowska-Adamska, Magdalena Szczeniak, Dorota Szubielska, Magdalena Śniegula, Sławomir Wasilewski, Zbigniew Wojciechowski.

Główny Rzecznik Dyscyplinarny: Tomasz Scheffler.

Zastępcy: Krzysztof Bodio, Krzysztof Bojarczuk, Lech Ciarkowski, Michał Jasiak, Bronisław Kachnikiewicz, Anna Kończyk, Konrad Mazur, Krystyna Wal-Sobieszek, Bożena Zajdel.

Wyższa Komisja Rewizyjna: Hanna Chabros, Przewodnicząca.

Członkowie WKR: Halina Chrzanowska, Grażyna Ciechanowska, Iwona Drohomirecka-Kowalczyk, Krzysztof Kola, Marta Matysa, Elżbieta Mucha, Aleksandra Otrębska, Maciej Penczerzyński, Aleksandra Siewicka-Marszałek, Mirosław Tetkowski, Wiesław Woźniak, Joanna Żurek-Krupka.

X kadencja (2016–2020)

KRRP – Prezydium: Maciej Bobrowicz, Prezes; Leszek Korczak, Wiceprezes; Michał Korwek, Wiceprezes; Ryszard Ostrowski, Wiceprezes; Zbigniew Tur, Wiceprezes; Elwira Szurmińska-Kamińska, Sekretarz; Danuta Koszyk-Ciałowicz, Skarbnik; członkowie: Włodzimierz Chróścik, Andrzej Domański, Anna Ignaczak, Adam Król, Bartosz Opaliński, Bartłomiej Tkacz, Ryszard Wilmanowicz, Magdalena Witkowska, Bazyli Zacharczuk.

Członkowie KRRP: Ewa Arcisz, Krystyna Babiak, Sławomir Bartnik, Anna Biel, Ewa Bielecka, Piotr Bober, Marzena Brukwicka, Bartosz Brylski, Marcin Cecot, Hanna Chabros, Włodzimierz Chróścik, Lech Ciarkowski, Jarosław Dąbkowski, Andrzej Domański, Weronika Filiks, Andrzej Głogowski, Piotr Grodzki, Mieczysław Humka, Anna Ignaczak, Katarzyna Jabłońska, Ewa Jezierewska, Andrzej Kadzik, Piotr Kamiński, Jacek Klimowicz, Tomasz Korpusiński, Gabriela Krajczewska, Adam Król, Henryk Kuligowski, Łukasz Leja, Witold Lewandowski, Jan Łoziński, Sławomir Majka, Przemysław Mijał, Jerzy Mosek, Stefan Mucha, Tomasz Nawrot, Łukasz Oleksiuk, Bartosz Opaliński, Zbigniew Pawlak, Andrzej Pieścik, Jowita Pilarska-Korczak, Danuta Rebeta, Michał Rościszewski, Mirosław Sadowski, Dariusz Satajewski, Agnieszka Sawaszkiwicz-Żatobka, Tomasz Scheffler, Anna Sękowska, Lech Skierczyński, Rafał Stankiewicz, Teresa Stecyk, Ewa Stompor-Nowicka, Elwira Szurmińska-Kamińska, Maria Ślżak, Bartłomiej Tkacz, Aleksandra Tyburska, Małgorzata Walaszczyk-Borek, Ryszard Wilmanowicz, Joanna Wista-Płonka, Magdalena Witkowska, Marek Wojewoda, Bazyli Zacharczuk, Sławomir Żatobka.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny: Krzysztof Górecki, Przewodniczący.

Zastępcy: Juliusz Cybulski, Teresa Famulska, Andrzej Hryniewicki, Dorota Szubielska, Magdalena Śniegula.

Członkowie WSD: Cezary Andruszewski, Sławomir Berez, Jacek Będkowski, Stanisław Chmielewski, Piotr Dragon, Dariusz Drozdowski, Adela Fischer, Tomasz Fox, Elżbieta Gajda-Krynica, Marek Hamerlik, Anna Karaś, Tadeusz Kiełiszewski, Grzegorz Koksanowicz, Karol Korczyński, Anna Kozłowska, Janina Kruszewska, Piotr Kubik, Michał Łukasik, Maria Majewska, Joanna Maruszewska, Stefan Mazurkiewicz, Wojciech Płóciennik, Jolanta Ruszczak, Małgorzata Sajdak, Arkadiusz Sawala, Karolina Szał, Magdalena Szepczyńska, Robert Staszewski, Piotr Trębicki, Iwona Zielezińska, Rafał Ziemiński.

Główny Rzecznik Dyscyplinarny: Jarosław Sobutka, Tomasz Niedziński (od czerwca 2020 r.).

Zastępcy: Krzysztof Bodio, Wacław Górecki, Michał Jasiak, Bronisław Kachnikiewicz, Piotr Karwat, Anna Kończyk, Alicja Kujawa, Mariusz Łątkowski, Tomasz Mazurczak, Sławomir Pilipiec.

Wyższa Komisja Rewizyjna: Joanna Żurek-Krupka, Przewodnicząca.

Zastępcy: Katarzyna Bisowska, Aleksandra Otrębska.

Sekretarz: Maciej Penczerzyński.

Członkowie WKR: Gabriela Bar, Grażyna Brzezińska, Halina Chrzanowska, Bożena Górka, Halina Kiedel, Tadeusz Lewandowski, Jacek Leńczuk, Grzegorz Lorych, Marta Matysa, Maciej Pohl, Piotr Sydor, Dorota Sylwestrzak, Józef Tetkowski, Marek Wikiński, Michał Woźniak.

XI kadencja (2020–2024)

KRRP – Prezydium: Włodzimierz Chróścik, Prezes; Aleksandra Gibuła, Wiceprezes; Ewa Gryc-Zerych, Wiceprezes; Michał Korwek, Wiceprezes; Ryszard Ostrowski, Wiceprezes; Zbigniew Tur, Wiceprezes; Agnieszka Gajewska-Zabój, Sekretarz; Joanna Kamińska, Skarbnik; członkowie: Andrzej Domański, Bartosz Opaliński, Bartosz Szolc-Nartowski, Bartłomiej Tkacz, Ryszard Wilmanowicz.

Członkowie KRRP: Anna Biel, Katarzyna Bisowska, Maciej Bobrowicz, Bartosz Brylski, Monika Cakiewicz, Beata Cedro-Łosak, Hanna Chabros, Aleksander Cisek, Jarosław Dąbkowski, Weronika Filiks, Przemysław Fiuk, Andrzej Głogowski, Piotr Grodzki, Alicja Jagielska-Burduk, Alicja Juszczyk, Andrzej Kadzik, Piotr Kamiński, Jolanta Konofalska, Tomasz Korpusiński, Marta Kozłowska, Gabriela Krajczewska, Michał Krok, Adam Król, Łukasz Leja, Witold Lewandowski, Grzegorz Lorych, Grzegorz Łaszczycza, Jan Łoziński, Sławomir Majka, Jerzy Mosek, Stefan Mucha, Marek Najda, Łukasz Oleksiuk, Katarzyna Palka-Bartoszek, Michał Pankiewicz, Tomasz Parkasiewicz, Andrzej Pieścik, Jowita Pilarska-Korczak, Michał Rościszewski, Marcin Sala-Szczypiński, Tomasz Scheffler, Anna Sękowska, Katarzyna Skrodzka-Sadowska, Bogusław Sottys, Rafał Stankiewicz, Dariusz Szymczak, Maria Ślżak, Przemysław Ślepownoński, Marek Wojewoda, Tomasz Wolny-Dunst, Norbert Warecki, Katarzyna Wąsowska-Osiał, Joanna Wista-Płonka, Grzegorz Wyszogrodzki, Elżbieta Żelazko-Nowosielska, Teresa Żurowska.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny: Krzysztof Górecki, przewodniczący.

Zastępcy: Leszek Korczak, Michał Łukasik, Marta Stryjek, Karolina Szał, Iwona Zielezińska.

Członkowie WSD: Tomasz Bajsarowicz, Sławomir Berez, Mariusz Bochenek, Katarzyna Broctawik, Krzysztof Buczek, Przemysław Ciszak, Katarzyna Drożdż-Najbor, Tomasz Janowski, Piotr Karwat, Monika Klonowska, Wiesław Kmiołek, Leszek Krupa, Paweł Libertowski, Adam Lonty, Joanna Piłewska, Sławomir Pilipiec, Paweł Pleśniak, Tomasz Prokopiuk, Michał Dominik Rajski, Rafał Rybnik, Małgorzata Sajdak, Arkadiusz Sawala, Dariusz Tadeusz Smejda, Daniela Sosin, Edward Strzelecki, Piotr Trębicki, Monika Urbaniak, Jerzy Wasiluk.

Główny Rzecznik Dyscyplinarny: Gerard Dźwigata.

Zastępcy: Bogusława Boyen, Dariusz Drozdowski, Wacław Górecki, Michał Jasiak, Anna Kończyk, Alicja Kujawa, Mariusz Łątkowski, Monika Marukiewicz, Joanna Maruszewska, Konrad Mazur, Magdalena Śniegula, Krzysztof Mariusz Żmuda.

Wyższa Komisja Rewizyjna: Maciej Bedyński, przewodniczący.

Zastępcy: Zbigniew Głodny, Dorota Sylwestrzak.

Sekretarz: Marcin Cecot.

Członkowie: Damian Cedro, Marek Foryś, Grażyna Kameduła, Marta Alicja Kawuła, Jacek Leńczuk, Tadeusz Lewandowski, Joanna Łabędzka, Bartosz Markowicz, Maciej Penczerzyński, Maciej Leszek Pohl, Jędrzej Skrzypczak, Józef Mirosław Tetkowski, Marek Michał Wikiński, Przemysław Zawalski, Joanna Żurek-Krupka. ■

Dawne siedziby Krajowej Izby Radców Prawnych

1.

**ul. Bracka 20a,
Warszawa**

Pierwsza lokalizacja siedziby samorządu radców prawnych. Krajowa Rada Radców Prawnych znalazła schronienie w pomieszczeniach zajmowanych przez Zrzeszenie Prawników Polskich (a także NRA i redakcję „Prawa i Życia”) w pałacu Brzozowskich herbu Belina wybudowanym w 1882 r. w podwórzu starszej o 40 lat kamienicy frontowej Jaroszyńskiej (ul. Bracka 20). Neobarokowy pałac, wzorowany na pałacach paryskich z XVIII w., spalony w czasie drugiej wojny światowej i odbudowany w zmienionym kształcie, dziś wymaga remontu.

Fot. Archiwum KIRP

2.

**ul. Czerniakowska 159
(os. Szwoleżerów), Warszawa**

Blok wchodzi w skład tzw. osiedla Szwoleżerów zaprojektowanego przez wybitną architekt Halinę Skibniewską. Skibniewska zadbała o urozmaiconą formę zewnętrzną budynków w duchu modernistycznym, stosunkowo niewielkie ich gabaryty, a przede wszystkim pieczołowicie zaplanowała otoczenie, począwszy od zieleńców i małej architektury, a skończywszy na umieszczonych między blokami artefaktach.

Fot. Archiwum KIRP

3.

**ul. Krucza 38/42,
Warszawa**

W potowie 1989 r., po rozwiązaniu umowy najmu na lokal przy Czerniakowskiej, Krajowa Rada Radców Prawnych przeniosła się do otrzymanego z puli Urzędu Rady Ministrów lokalu w budynku będącym w zarządzie ministra przemysłu. Kompleks budynków przy ul. Kruczej, rozciągający się od ul. Pięknej aż do Żurawiej i od ul. Marszałkowskiej do pl. Trzech Krzyży stanowił część wzniesionej w latach 50. w stylu socrealistycznym tzw. dzielnicy ministerstw.

Fot. Archiwum KIRP

Fot. Archiwum KIRP

4. ul. Czerniakowska 89/93 (WZM), Warszawa

Jesienią 1991 r. „krajówka” wraca na Czerniaków. O tej siedzibie Krajowej Rady Radców Prawnych trudno powiedzieć, żeby była prestiżowa. W drugiej połowie lat 90. Rada ulokowała się w pomieszczeniach wynajmowanych na terenie utworzonych w latach 50. Warszawskich Zakładów Mechanicznych „PZL-WZM” („Wuzetem”).

Fot. Archiwum KIRP

5. al. Wyzwolenia 3/5, Warszawa

Kolejną siedzibę Krajowa Rada Radców Prawnych znalazła w bardziej reprezentacyjnym miejscu, w bezpośredniej bliskości Traktu Królewskiego, przy al. Wyzwolenia. Ta część Śródmieścia Południowego wchodzi w skład kameralnego tzw. osiedla Łatawiec, wzniesionego w latach 1953–1955 na gruzach przedwojennej zabudowy.

Fot. Archiwum KIRP

6. Al. Ujazdowskie 18, Warszawa

Nowy adres Krajowej Rady Radców Prawnych to lokalizacja niezwykle prestiżowa. Kamienica przy Al. Ujazdowskich 18 (przed wojną nr 30) została zbudowana w 1895 r. według projektu Stefana Szyllera, w stylu eklektycznym. W czasie wojny spalona, została odbudowana w sposób uproszczony. Cechą charakterystyczną kamienicy są cztery figury atlantów podtrzymujących balkony drugiego piętra.

7. Al. Ujazdowskie 41, Warszawa

Kolejna siedziba Krajowej Rady Radców Prawnych mieściła się w tzw. kamienicy Ignacego Bernsteina. Kamienica przy skrzyżowaniu z ul. Wilczą została wybudowana w latach 1875–1876 według projektu Michała Dobromysława. Cechą charakterystyczną budynku są portyk z czterema kolumnami wspierający balkon na pierwszym piętrze, a nad nim cztery figury kobiet podpierające dwa balkony na drugim piętrze. W 2004 r. budynek został odrestaurowany z przeznaczeniem na funkcje biurowe.

W połowie grudnia 2019 r. KRRP wróciła w Al. Ujazdowskie 18, czekając na adaptację nowo zakupionej siedziby przy ul. Powązkowskiej 15 i przeprowadzkę do pierwszego własnego lokalu. Ze względu na panującą pandemię, która znacznie wydłużyła remont, nastąpiło to dopiero w grudniu 2021 r.

Fot. Archiwum KIRP

Pierwsza własna siedziba samorządu radców prawnych

Przez blisko 40 lat Krajowa Izba Radców Prawnych wielokrotnie zmieniała swój adres. Wreszcie, w grudniu 2021 r., wprowadziła się do własnego lokalu przy ul. Powązkowskiej 15 na warszawskim Żoliborzu.

Historia całego procesu, który doprowadził do otwarcia nowego, ważnego rozdziału funkcjonowania KIRP, sięga jeszcze 1995 r., kiedy powstał fundusz celowy, na którym gromadzono środki przeznaczone na sfinansowanie zakupu siedzib okręgowych izb radców prawnych i siedziby KIRP. Na decyzję o zakupie nieruchomości przyszło od tamtego czasu poczekać wiele lat. Poszukiwania odpowiedniej nieruchomości rozpoczęto w trakcie X kadencji samorządu. Wybór padł na będącą własnością irlandzkiej firmy nieruchomość zajmującą jedną kondygnację w pięciopiętrowym biurowcu. Transakcji zakupu dokonano ostatecznie w 2019 r. bez konieczności wspierania się środkami pochodzącymi z kredytu.

Zajmujące pierwsze piętro budynku biuro KIRP o powierzchni 680 m² zostało zaprojektowane jako sekwencja przestrzeni o charakterze reprezentacyjnym, zapewniająca komfort pracy zarówno przedstawicielom organów, pracownikom administracyjno-biurowym, jak również gościom przebywających w siedzibie KIRP okazjonalnie. ■

PO, Redakcja

Strefa zarządu
Pokój pracowniczy przy gabinecie Prezesa

Fot. Piotr Gilarski

Fot. Piotr Gilarski

Nowe biuro KIRP zostało podzielone na kilka stref funkcjonalnych:

- **strefa wejściowo-recepcyjna.** Znajduje się na kondygnacji +2 (I piętro) i dostępna jest poprzez hol wejściowy do budynku ze stanowiskiem ochrony znajdującym się na kondygnacji +1 (parter) za pomocą wind oraz z klatki schodowej. Hol windowy pełni również funkcję holu wejściowego. Naprzeciwko portali windowych zlokalizowana została lada recepcyjna.
- **strefa zarządu.** Strefa zarządu z gabinetami Prezesa, Wiceprezesów, Sekretarza i Skarbnika KRRP, sekretariatem oraz małą salą spotkań znajduje się w północnej części biura. Pomieszczenia zlokalizowane zostały w części kondygnacji o całkowicie przeszklonej fasadzie. W całej strefie zarządu zaprojektowane oraz dobrane zostały meble o reprezentacyjnym charakterze gabinetowym.
- **strefa z salami konferencyjną i sądową.** Strefa z salą konferencyjną i salą sądową Wyższego Sądu Dyscyplinarnego znajduje się w centralnej części planu nowego biura. Jej bezpośrednie sąsiedztwo ze strefą wejściową zapewnia kontrolę osób przybywających na spotkania oraz ogranicza przechodzenie gości do innych stref funkcjonalnych. Strefa ta przeznaczona jest dla użytkowników odwiedzających KIRP podczas szkoleń, konferencji, posiedzeń Prezydium, przestuchań i rozpraw sądowych oraz innych. Sala konferencyjna dostępna będzie ze specjalnie poszerzonego w tym celu korytarza. W miejscu tym podczas przerw w posiedzeniach przewidziana została możliwość organizowana cateringu. W strefie tej została wygospodarowana odrębna garderoba wyłącznie dla gości KIRP. Sala sądu wyposażona została w stół sędziowski wyniesiony na podium. Stanowisko przestuchań zostało zlokalizowane centralnie. Stanowiska stron ze stołami i ławami po obu stronach sali. Dodatkowo zapewnione zostały miejsca dla publiczności.
- **strefa pracy administracyjno-biurowej.** Strefa pracy administracyjno-biurowej znajduje się we wschodnim skrzydle planu biura, za strefą z salami konferencyjną i sądową. Strefa ta przeznaczona jest dla pracowników administracyjno-biurowych przebywających w siedzibie w pełnym wymiarze czasowym.
- **strefa zaplecza higieniczno-sanitarnego z pomieszczeniem socjalnym.** Zaplecze higieniczno-sanitarne wraz z pomieszczeniem socjalnym i kuchnią znajduje się w południowo-zachodnim narożniku planu, obok ewakuacyjnej klatki schodowej.

Dodatkowo wzdłuż korytarza łączącego wszystkie strefy funkcjonalne zaprojektowane zostały lokalne poszerzenia o funkcji poczekalni przyrecepcyjnej oraz poczekalni Wyższego Sądu Dyscyplinarnego, które dla użytkowników mogą stanowić również miejsca spotkań mniej formalnych.

1. gabinet Wiceprezesów, Sekretarza i Skarbnika KRRP
2. gabinet Prezesa
3. mała sala konferencyjna
4. strefa zarządu
5. recepcja
6. windy
7. sala sądowa
8. kuchnia
9. szatnia
10. duża sala konferencyjna, sala posiedzeń Prezydium
11. strefa administracyjno-biurowa
12. pokoje pracownicze
13. łazienka z prysznicem i toalety

Strefa zarządu
Wygodna kanapa
i fotele dla gości
oczekujących na
spotkanie

Fot. Piotr Gilarski

**Strefa z salami
konferencyjną
i sądową**
Duża sala konferen-
cyjna może pomieścić
40 osób. Odbywają
się w niej posiedze-
nia Prezydium KRRP

Fot. Piotr Gilarski

Strefa pracy administracyjno-biurowej

Korytarz główny we wschodnim skrzydle biura, po obu jego stronach znajdują się pokoje pracowników

Fot. Piotr Gilarski

Windy

Dwie windy znajdują się naprzeciwko lady recepcyjnej. Na pierwszym piętrze zatrzymają się tylko po użyciu kart

Fot. Piotr Gilarski

Strefa zarządu

Jeden z pokoi pracowniczych przy gabinetach Prezesa i Wiceprezesów

Fot. Piotr Gilarski

Strefa zarządu

Korytarz, przy którym znajdują się mała sala konferencyjna oraz gabinety Prezesa i Wiceprezesów

Fot. Piotr Gilarski

Strefa pracy administracyjno-biurowej

Zieleń w korytarzu głównym ociepla biuro i sprzyja chwili relaksu podczas codziennej pracy

Fot. Piotr Gilarski

Problemem dzisiaj jest dążenie, aby mieć wpływ na treść ustaw

Rozmowa z Józefem Zychem, Prezesem Krajowej Rady Radców Prawnych w latach 1983–1991 (I i II kadencja).

■ **Był pan wśród tych radców prawnych, którzy doprowadzili do powstania samorządu.**

Droga do ustawy z 1982 r. była długa i najeżona wieloma przeszkodami. W latach 1974–1976 w środowisku radców prawnych, a było ich około 20 tys., zaczęła dojrzewać świadomość o potrzebie tożsamości zawodu oraz o jego samorządności. Wyrazem tego było podejmowanie tematu w ramach Zrzeszenia Prawników Polskich przez koła radców prawnych. Przychylności nie było ani w Państwowym Arbitrażu Gospodarczym, ani w prokuraturze. Inicjatywę w tej sprawie miały koła radców prawnych w Zielonej Górze, którym przewodniczyłem. Przyjęliśmy założenie, że podstawowymi sprawami są podnoszenie kwalifikacji za-

tarz Rady Państwa. Obaj z mojego ugrupowania politycznego. Głównymi przeciwnikami byli prezes PAG-u oraz kierownik Wydziału Administracji KC PZPR. Ten ostatni dopatrywał się możliwości prowadzenia działalności politycznej przez ewentualnie powołany samorząd.

Do realizacji ustawy o radcach prawnych przystępowaliśmy bez zaplecza gospodarczego, środków finansowych, dostatecznego doświadczenia, lecz z ogromnym entuzjazmem i wiarą, że sobie poradzimy. I tak się stało.

■ **Dzisiaj samorząd jest silny, a uprawnienia radców prawnych bardzo szerokie. Czy jest jeszcze coś do zrobienia?**

Do zrobienia jest zawsze dużo, zmieniają się przepisy, zmienia się gospodarka, zmienia się także rola prawników, w tym radców prawnych. Jest miło nadal współpracować z Prezesem KRRP Włodzimierzem Chróścikiem, Wiceprezesem Zbyszkim Turem, Dziekanem Rady OIRP w Rzeszowie Bartoszem Opalińskim i wieloma innymi.

Dzisiejszy skład samorządu radców prawnych różni się zasadniczo od składu z lat 80. Wielu radców prawnych jest profesorami na uczelnianych wydziałach prawa, wielu publikuje prace naukowe, a wszyscy z powodzeniem wykonują zawód mający szeroki zakres uprawnień. Dziś problemem zasadni-

Do realizacji ustawy o radcach prawnych przystępowaliśmy bez zaplecza gospodarczego, środków finansowych, dostatecznego doświadczenia, ale z ogromnym entuzjazmem i wiarą, że sobie poradzimy. I tak się stało.

wodowych, konsolidacja radców prawnych oraz praca nad koncepcją ustawowego uregulowania zawodu radcy prawnego i samorządu, a także że będzie to możliwe do zrealizowania w drodze organizowanych systematycznie konferencji. Pierwsza z nich odbyła się w maju 1974 r. w Łagowie, następnie w Kołobrzegu. W sumie odbyło się ich 35 i uczestniczyło w nich około 15 tys. radców prawnych.

To w Kołobrzegu zostały wypracowane założenia przyszłej ustawy o radcach prawnych. Idea konferencji spodobała się i przyłączyło się do niej najpierw środowisko radców prawnych ze Szczecina na czele z Haliną Handerowicz, z Torunia na czele z Januszem Mikołajewskim, Bydgoszczy na czele z Jackiem Marczakim, Warszawy na czele z Andrzejem Kalwasem. Dołączyli do nas także Dziekan Rady OIRP w Krakowie Jerzy Kuszczak, Dziekan Rady OIRP we Wrocławiu Władysław Dmochowski i wielu innych.

Po kilku latach spotkań pod koniec 1980 r. mieliśmy już gotową koncepcję, w tym założenia do ustawy o radcach prawnych. Sprzyjał nam wówczas układ kierownictwa Sejmu RP. Marszałkiem Sejmu był wówczas Stanisław Gucwa, a wybitnym parlamentarzystą Jerzy Szymanek, m.in. Sekre-

Do zrobienia jest zawsze dużo, zmieniają się przepisy, zmienia się gospodarka, zmienia się także rola prawników, w tym radców prawnych.

czym jest nie tylko wykonywanie zawodu uczciwie i prawnorządnie, lecz także dążenie, aby mieć wpływ na treść ustaw, a w pierwszym rzędzie kodeksów. Jesteśmy członkiem Unii Europejskiej, a więc rozszerzanie współpracy z prawnikami w całej Europie jest ważne także ze względu na stosowanie prawa UE w Polsce.

Trudno wyobrazić sobie realizację nałożonych na samorząd zadań bez bieżącej współpracy z ministrami: sprawiedliwości, finansów czy spraw zagranicznych. Był czas, gdy kierownictwo KRRP było przyjmowane nie tylko przez ministrów sprawiedliwości, ale także premierów rządu polskiego. ■

Rozmawiał Bogdan Bugdański

Połączenie z adwokaturą nie byłoby dla nas korzystne

Rozmowa z Jackiem Żuławskim, Prezesem Krajowej Rady Radców Prawnych w latach 1991–1995 (III kadencja)*.

■ **Obchodzimy 40. rocznicę istnienia naszego samorządu. Czy wówczas, w początkach lat 80., zakładał pan, że uda się radcom prawnym w ciągu tego czasu tyle osiągnąć? Mamy teraz takie same uprawnienia jak adwokaci. Przewidywał pan, że to się stanie tak szybko?**

Osobiście nie sięgałem tak daleko. Zdawałem sobie jednak sprawę z tego, że środowisko radców prawnych ma dużą przyszłość przed sobą ze względu na to, że zajmuje się sprawami gospodarczymi.

■ **A jakie były początki pana prezesury?**

Mam pewne wyrzuty sumienia w stosunku do świętej pamięci prezesa Sałajewskiego, który przed pierwszym zjazdem prowadził kampanię, żeby mnie „ubrać w łańcuch prezesa”, którego wówczas zresztą jeszcze nie było. Ale ja się uchylałem, bo wydawało mi się, że inni będą lepsi. W końcu się zgodziłem, gdyż wielu ludzi mówiło mi, że to jest potrzebne, że trzeba... Stąd czteroletnia kadencja prezesa. A konfliktów było bardzo dużo.

■ **Chodzi również o konflikty wewnętrzne.**

Nie, wewnętrznie to nie były konflikty tylko odmienności w dążeniach. Ja się przeciwstawiłem połączeniu z adwokaturą, bo wiedziałem, że bylibyśmy wtedy zdominowani. Przecież zawsze adwokaci dominowaliby ich stuletnim doświadczeniem, przeszłością i niewątpliwymi zasługami. Zawsze bylibyśmy młodszym bratem. Uważałem, że trzeba być samodzielnym.

■ **Ta wewnętrznie środowiskowa presja na połączenie chyba była dosyć silna?**

Bardzo silna.

■ **Już pod koniec lat 80. zaczął się tworzyć wolny rynek, więc chodziło także o kwestie pozycji materialnej. A i niektórzy chyba widzieli swoją przyszłość bardziej w strukturze stabilnej, zakotwiczonej w realiach bez konieczności pracy nad stworzeniem własnej marki.**

Niektórzy nie wierzyli w to, że rozwój normalnych stosunków, cywilistycznych stosunków gospodarczych opartych na funkcjonowaniu prawa, a nie na systemie nakazowo-rozdzielczym, musi doprowadzić do wielkiego zapotrzebowania na ludzi, którzy pomogą tym, którzy się na funkcjonowaniu reguł cywilnoprawnych w gospodarce wolnorynkowej nie znają. A tak się stało. Ci, którzy chcieli skorzystać z tego dziejowego momentu i mieć pełne uprawnienia, własne kancelarie, dążyli do połączenia z adwokaturą. Zresztą, ponieważ wywoziłem się ze środowiska adwokackiego, byłem zawsze dla

radców adwokatem, a dla adwokatów radcą i tak już zostanie.

■ **Gdyby pan miał wymienić trzy elementy, trzy główne sprawy, które zaprzętały pana głowę jako prezesa, oprócz tej wewnętrznej polemiki dotyczącej przyszłości zawodu, to co by to było?**

Pierwszą rzeczą, na której mi zależało, było wprowadzenie wielości form wykonywania zawodu i ich równoważność. Chodziło o to, żeby poza koniecznością zatrudniania się można było prowadzić kancelarie. Na początku był duży opór, ale potem, jeszcze za czasów mojej prezesury, wprowadzono właśnie tę zasadę wielości form wykonywania zawodu.

Niektórzy nie wierzyli w to, że rozwój normalnych stosunków, cywilistycznych stosunków gospodarczych opartych na zwykłym funkcjonowaniu prawa, a nie na systemie nakazowo-rozdzielczym, musi doprowadzić do wielkiego zapotrzebowania na ludzi, którzy pomogą tym, którzy się na funkcjonowaniu reguł cywilnoprawnych w gospodarce wolnorynkowej nie znają. A tak się stało.

Drugą sprawą było logo, czyli znak, pod którym należy połączyć środowisko radcowskie. I bardzo się cieszę, że to logo jest używane do dzisiaj, chociaż słusznie dodano mu gałązki laurowe, bo zasługuje na to. No i trzecie, i chyba najważniejsze, to było pobudzenie środowiska do walki o miejsce samorządów zawodowych w Konstytucji RP. Kiedy wystąpienia Krajowej Rady do ówczesnego Marszałka Sejmu nie odnosiły skutku, zainicjowałem powołanie instytucji obecnie już nieistniejącej, czyli Stałej Konferencji Prezesów Samorządów Zawodowych, która zrzeszała wtedy 10 samorządów, powstałych według naszych wzorców i nas naśladowujących. To Stała Konferencja Prezesów Samorządów Zawodowych walczyła wówczas, z czasem z sukcesem, o rangę zawodów zaufania publicznego w naszym systemie prawnym. ■

Rozmawiali Tomasz Osiński i Robert Durtlik

* Fragment wywiadu przeprowadzonego z Prezesem Jackiem Żuławskim 2 kwietnia 2022 r. w Krakowie przez Sekcję Historyczną OBSiL. ■

Trzeba się angażować politycznie

Rozmowa z Andrzejem Kalwasem, Prezesem Krajowej Rady Radców Prawnych w latach 1995–1999 (IV kadencja), 1999–2003 (V kadencja) i 2003–2004 (VI kadencja).

■ **Minęło 40 lat funkcjonowania samorządu.**

Jak pan ocenia ten czas – co udało się zrobić?

Jak to co? Kompetencje, kompetencje i jeszcze raz kompetencje. W ciągu tych kilkudziesięciu lat działalności samorządu radcowskiego udało się rozszerzyć kompetencje radców prawnych i doprowadzić do całkowitego zrównania radców prawnych z adwokatami.

■ **Miał pan w tym szczególny udział.**

Cała moja droga życiowa to była walka – o togi, czyli możliwość występowania radców prawnych przed sądami, którą sam wywalczyłem, i o kompetencje radców prawnych. Walka samorządu, którą opisałem w książce „Wprowadziłem radców prawnych do Europy”, trwała wiele

Samorząd radcowski powinien się angażować politycznie tak jak adwokatura, z której angażują się nie tylko poszczególne osoby, lecz także cały samorząd adwokacki.

■ **Czyli samorząd, próbując być neutralnym obserwatorem życia publicznego, traci?**

Oczywiście! I to nie tylko ze względu na to, że nie występuje przeciwko upolitycznieniu KRS, chociaż wszyscy myślący ludzie – a takich w Polsce jest większość, wiedzą, że tak jest, ale dlatego, że obecne kierownictwo samorządu radcowskiego po prostu czapkuję obecnemu kierownictwu państwa. Moim zdaniem to jest bardzo zła taktyka, bo samorząd jest niezależny i powinien się zachowywać tak jak samorząd adwokacki. Akurat ja walczyłem z samorządem adwokackim – ale teraz go chwalebę. I nasz samorząd powinien brać z niego przykład. Powinien być bardzo krytyczny wobec tego, co koalicja rządząca robi złego. Bronić zasad.

■ **Nie sądzi pan, że to może się nie opłacać?**

Jeśli patrzymy na bieżące zyski, to krytyczna postawa wobec polityki rządu w obszarach, które wpływają na wykonywanie zawodu radcy prawnego i jego pozycji, może się nie opłacać, bo to utrudni poszczególnym radcom drogę do awansów. Ale całemu samorządowi na pewno to się opłaci. Dlatego

Srodowisko radcowskie powinno się wypowiadać w sprawach politycznych, czyli przede wszystkim w sprawach związanych z Krajową Radą Sądownictwa, niezależnością sądów i niezawisłością sędziów, bo to, co dzieje się w wymiarze sprawiedliwości, dotyczy również naszego środowiska.

Teraz radcowie prawni korzystają z całego spektrum możliwości, które daje nasz zawód, często nie wiedząc, że jeszcze nie tak dawno nie mieliśmy wielu uprawnień i musieliśmy je sobie wywalczyć.

lat, ale warto było, bo odnieśliśmy pełne zwycięstwo. Teraz radcowie prawni korzystają z całego spektrum możliwości, które daje nasz zawód, często nie wiedząc, że jeszcze nie tak dawno nie mieliśmy wielu uprawnień i musieliśmy je sobie wywalczyć.

Mogę powiedzieć, że osobiście tworzyłem tę historię, bo było nas naprawdę niewielu – był Józek Zych, który poszedł do polityki, byli Jacek Żuławski i Zenon Klatka i byłem ja. Dopiero potem Maciej Bobrowicz i Dariusz Sałajewski, którego już z nami nie ma.

■ **Historia jest ważna, ale liczą się teraźniejszość i przyszłość. Kiedy pan patrzy na środowisko radcowskie, to co teraz wydaje się najważniejsze?**

Samorząd radców prawnych powinien zmienić podejście do rzeczywistości. Środowisko radcowskie powinno się wypowiadać w sprawach politycznych, czyli przede wszystkim w sprawach związanych z Krajową Radą Sądownictwa, niezależnością sądów i niezawisłością sędziów, bo to, co dzieje się w wymiarze sprawiedliwości, dotyczy również naszego środowiska. Sądy to jest miejsce naszego działania. A przecież wiadomo, że KRS jest upolityczniona.

ten głos powinien płynąć, i to głos zdecydowany. Bo jesteśmy najliczniejszym samorządem prawniczym w Polsce i nasz głos się liczy.

■ **Czy istnienie samorządu wpływa jeszcze na integrację środowiska radcowskiego?**

Samorząd niestety nie dba o swoich członków w ogóle, a przywódcy samorządu myślą tylko o karierze. Nie będę dawał przykładów, bo widać je gołym okiem. Samorząd przede wszystkim powinien się stosować do zasady koleżeństwa wobec swoich członków. ■

Rozmawiał Bogdan Bugdański

Samorząd musi pilnować interesów zawodu

Rozmowa z Zenonem Klatką, Prezesem Krajowej Rady Radców Prawnych w latach 2004–2006 (VI kadencja).

■ Czy odczuwa pan satysfakcję z powodu obecnej pozycji samorządu radcowskiego?

40 lat funkcjonowania samorządu sprawia mi ogromną satysfakcję – to był godny czas, w którym nasz zawód, który wyszedł z nicości, z pozycji małego urzędnika, stał się równy zawodowi adwokata. Póki prowadziłem wykłady dla aplikantów radcowskich, zawsze naszej historii poświęcałem dużo uwagi, bo trzeba wiedzieć, skąd się jest. Szkoda, że Prezes KRRP nie zdecydował się na przygotowanie jakiegoś poważniejszego wydawnictwa w związku z tym jubileuszem. Niech to świadczy o podejściu obecnych władz do tradycji zawodu, tożsamości, do chęci wpływania na te tysiące szeregowych radców prawnych. Mam wrażenie, że tradycja w samorządzie nie jest kultywowana.

40 lat funkcjonowania samorządu sprawia mi ogromną satysfakcję – to był godny czas, w którym nasz zawód, który wyszedł z nicości, z pozycji małego urzędnika, stał się równy zawodowi adwokata.

■ Był pan jednym z twórców obecnej rangi zawodu radcowskiego. Co uważa pan za swoje największe osiągnięcie?

Musiabym najpierw rozdzielić te sukcesy na działalność w okręgowej izbie w Katowicach, w której byłem najpierw wicedziekanem, a potem dziekanem rady przez dwie kadencje, i w Krajowej Radzie, gdzie od 1999 do 2007 r. – najpierw byłem przez pięć lat Wiceprezesem, a potem przez trzy lata Prezesem KRRP. Zacznę jednak od tego, że miałem dobrych współpracowników i na poziomie izby, i na poziomie krajowym. Wielu z nich objęło później najwyższe funkcje w samorządzie.

Najważniejsze osiągnięcie? To wejście z problematyką wykonywania zawodu radcowskiego i samorządu nie tyle do mediów, bo to oczywiste, ile do poważnej prasy prawniczej. Moja prezesura zbiegła się w czasie z ukazaniem się mojego, pierwszego zresztą, komentarza do ustawy o radcach prawnych (1999 r.) oraz wydaniem również pierwszego komentarza do ustawy o prawnikach zagranicznych (2004 r.). Publikowałem w „Państwie i Prawie”, w „Nowym Prawie” i innych pismach. Byłem też inicjatorem i głównym autorem wydania podręcznika dla aplikantów radcowskich, który obej-

mował całość programu. Potem przestano je wydawać, bo przyszli nowi, mądrzejsi. Tym pisaniem starałem się podnosić wśród radców prawnych poziom wiedzy o zawodzie, ujednoczyć aplikację i szkolenie, bo były one na bardzo różnym, przeważnie słabym, poziomie. Dlatego tak duży nacisk kładliśmy na wykłady, kursy, szkolenia w izbach dla aplikantów radcowskich i radców prawnych. Teraz ich nie widzę. Może dlatego, że panuje mylne przekonanie, że wszyscy już wiedzą wszystko o tym zawodzie. I że wystarczą szkolenia online.

■ Co pana zdaniem należałoby dzisiaj zmienić, poprawić?

Najważniejsze jest to, żeby samorząd pokazywał, że jest potrzebny i radcom prawnym, i społeczeństwu. Żeby pilnował interesów zawodu, pilnował prawodawstwa, które zahacza o nasz zawód, o prawa obywatelskie, i żeby pamiętał, że to pilnowanie musi mieć określony wyraz – czyli zajmowanie stanowisk, zabieranie głosu na komisjach sejmowych. Ważne? Chyba tak.

Mam 82 lata i nie wiem, jak dzisiaj wyglądają działania władz w poszczególnych izbach, ale czołówka krajowa powinna poprzez swoje organy wywierać stały wpływ na środowisko radcowskie chociażby poprzez ustosunkowywanie się do tego, co się dzieje w legislacji. Stale czytam prasę fachową i nie znajduję informacji o tym, że samorząd nie zgadza się na jakieś proponowane w projektach ustaw rozwiązania. Myśmy

Najważniejsze jest to, żeby samorząd pokazywał, że jest potrzebny i radcom prawnym, i społeczeństwu.

tego pilnowali. Mieliśmy dziesiątki wystąpień w komisjach sejmowych, w Sejmie, w mediach, jeśli tylko jakieś projekty nam nie odpowiadały. Dzisiaj tego nie widzę.

■ Te stanowiska Prezydium KRRP czy opinie OBSiL można znaleźć na stronach KIRP.

Tak, ale po pierwsze, w samorządzie jest jeszcze pokolenie, które nie urodziło się z laptopem pod poduszką, a po drugie – te stanowiska powinny być nagłaśniane w Sejmie, w mediach opiniotwórczych. Oddziaływanie na opinię publiczną to jest oddziaływanie na kręgi polityczne, które decydują o treści przepisów. ■

Rozmawiał Bogdan Bugdański

To był najlepszy czas w moim życiu...

Rozmowa z Maciejem Bobrowiczem, Prezesem Krajowej Rady Radców Prawnych w latach 2007–2010 (VII kadencja), 2010–2013 (VIII kadencja) oraz 2016–2020 (X kadencja).

■ **Był pan najdłużej pełniącym funkcję Prezesem Krajowej Rady Radców Prawnych...**

Samorząd to moje życie – od momentu, kiedy jako aplikant zostałem wybrany na przedstawiciela na zjazd. To czas, w którym miałem przyjemność poznać wielu wspaniałych i wyjątkowych ludzi. Prawdziwym zaszczytem dla mnie było powierzenie mi trzykrotnie funkcji Prezesa i możliwość sprawowania jej aż przez 10 lat.

■ **Zadam pytanie, które zwykle zadaje się w takich rocznicowych okolicznościach: co uważa pan za swój prezesowski sukces?**

Na sukces pracuje wiele osób: Wiceprezesi, członkowie Prezydium i Krajowej Rady, więc to sukces nie tylko urzędującego prezesa. Pierwsza kadencja to olbrzymia praca, by nie pozwolić politykom wpuścić do sądów, w charakterze peł-

Prezes powinien mieć cierpliwość Hioba, wytrzymałość maratończyka, spryt Machiavellego, skórę nosorożca i mądrość Salomona...

noprawnych pełnomocników procesowych, tzw. doradców prawnych, czyli osób z wyższym wykształceniem prawniczym. To nasza bezprecedensowa kampania medialna pokazująca skutki tej decyzji, a także trudny proces przekonywania najważniejszych decydentów – zakończony sukcesem. To całostronicowe ogłoszenia w „Rzeczpospolitej” informujące o skutkach zmian. To tysiące listów protestacyjnych pisanych przez radców prawnych. To setki protestów kierowanych na skrzynki mailowe postów. Dziś mogę to powiedzieć: udało się w ostatniej chwili.

■ **Druga kadencja?**

To uzyskanie kompetencji z zakresu spraw karnych przez radców prawnych. Staliśmy się pełnoprawnym partnerem dla adwokatów. Była to też kadencja obfitująca w wiele publicznych kampanii prowadzonych z olbrzymim rozmachem w ogólnokrajowych stacjach telewizyjnych, radiowych, a także w internecie. Przekaz brzmiał: jesteśmy nowoczesnym samorządem, jesteśmy nowoczesnymi prawnikami – radcami prawnymi, którzy mogą pomóc klientowi w rozwiązaniu każdego problemu

■ **Trzecia?**

Trzecia kadencja to spełnienie marzeń każdego Prezesa Krajowej Rady Radców Prawnych: zakup siedziby. W zasadzie każda z izb własną siedzibę posiadała, nadszedł więc czas, po prawie 40 latach, na KRRP. Miałem szczęście podejmować tę decyzję. Był to też czas obrony niezależności sądów i niezawisłości sędziów. KRRP zawsze potrafiła stanąć w ich obronie. Był to też czas wyjątkowej kampanii telewizyjnej pod nazwą: „Niebieski to kolor wolności” pokazującej radców prawnych jako jej obrońców.

■ **Co by pan radził kolejnym prezesom... W końcu kierował pan samorządem 10 lat.**

Ktoś kiedyś opisał idealnego mediatora. Ten opis świetnie pasuje do kompetencji prezesa KRRP. Prezes powinien mieć cierpliwość Hioba, wytrzymałość maratończyka, spryt Machiavellego, skórę nosorożca i mądrość Salomona...

■ **Ma pan satysfakcję z tego, co pan zrobił?**

Robiliśmy rzeczy, których wcześniej nie było. Powstał Ośrodek Badań, Studiów i Legislacji z wybitnymi prawniczymi autorytetami, dostarczającymi KRRP specjalistyczne ekspertyzy. Wydawaliśmy miesięcznik „Kancelaria”, który otrzymywał

Trzecia kadencja to spełnienie marzeń każdego Prezesa Krajowej Rady Radców Prawnych: zakup siedziby. W zasadzie każda z izb własną siedzibę posiadała, nadszedł więc czas, po prawie 40 latach, na KRRP. Miałem szczęście podejmować tę decyzję.

każdy radca. Stworzyliśmy platformę e-learningową – odtąd mogliśmy zdobywać punkty szkoleniowe online. Powstało Centrum Mediacji. A czy byłem dobrym prezesem? Oцени to historia. Zawsze starałem się robić wszystko, co było w mojej mocy. Popetniałem błędy i osiągałem sukcesy – jak każdy z nas. Ale wiem, że był to najlepszy czas w moim życiu. ■

Rozmawiał Krzysztof Mering

Mało nas do pieczenia chleba

Rozmowa z Dariuszem Sałajewskim (1947–2022), Prezesem Krajowej Rady Radców Prawnych w latach 2013–2016 (IX kadencja). Wywiad ukazał się w numerze 172 (lipiec–sierpień)/2017 „Radcy Prawnego” na 35-lecie samorządu*.

■ Uczestniczy pan w życiu samorządu od początku?

Uczestniczyłem w tym życiu nie tylko od początku, ale nawet przed początkiem, bo żeby był ten początek, musiała się pojawić pewna idea i jej entuzjazsi. Już jako aplikant radcowski stałem się aktywnym członkiem Zrzeszenia Prawników Polskich. Współtworzyłem koło radców prawnych przy ZPP w Częstochowie, a potem w woj. częstochowskim, byłem jego przewodniczącym.

■ Powstanie samorządu nie miało związku z ruchem Solidarności?

Można powiedzieć, że na fali społecznej odnowy ta wcześniej powstała idea integracji zawodu zyskała pewne zinstytucjonalizowanie w postaci Stowarzyszenia Radców Prawnych.

Fot. Archiwum KIRP

czas poczuliśmy się samorządem w pełnym tego słowa znaczeniu. Wraz ze zniesieniem państwowego arbitrażu gospodarczego zyskałyśmy kompetencje, które wcześniej miały komisje arbitrażowe, a to prowadzenie aplikacji, list radców prawnych i postępowań dyscyplinarnych. To, co do tego czasu było jedynie kompetencją opiniodawczą, stało się naszą podstawową kompetencją stanowiącą, a zarazem odpowiedzialnością.

■ Czy te zmiany wpłynęły także na poczucie przynależności do zawodu i dumy z bycia radcą prawnym?

Według mnie to poczucie umocniło się po tzw. wielkiej nowelizacji z 1997 r., w której na nowo sformułowano definicję pomocy prawnej. Ustawa objęła ochroną prawną tytuł radcy prawnego oraz wprowadziła tożsamość radcy prawnego. Było to niezmiernie istotne, ponieważ wcześniej bardzo często radcami prawnymi nazywano ludzi, którzy nie mieli z tym zawodem nic wspólnego. Natomiast wprowadzenie tożsamości sprawiło, że na korytarzach sądowych, na których w latach 90. bywaliśmy już często, zaczęliśmy być widoczni i odróżniani. Ta nowelizacja, którą udało się przeforsować po uchwaleniu Konstytucji RP, była dla nas niezwykle korzystna. Niemniej istotna dla kognicji zawodu była również nowelizacja ustawy z 2005 r., która umożliwiła radcom prawnym – bez względu na formę wykonywania zawodu – obsługiwanie osób fizycznych. Dzięki tym zmianom staliśmy się w pełni zawodem zaufania publicznego, w pełni wolnym, nasza kognicja stała się bardzo szeroka, a form wykonywania zawodu mieliśmy więcej niż adwokaci.

■ Czy zdobytą w ciągu tych 35 lat pozycję radców prawnych uda się utrzymać?

Pozycja zawodu jest ściśle związana z pozycją samorządu. I tu dostrzegam pewne niebezpieczeństwa. W mojej opinii obecnie mamy do czynienia z pewnego rodzaju oligarchizacją samorządu. Za mało nas do pieczenia chleba – za mało jest radców, których dotychczasowi liderzy i działacze chcą zapraszać do faktycznej działalności w samorządzie, a nie traktować tylko jako lektorat wyborczy. Uważam, że powinniśmy rozważać zmiany naszej ordynacji wyborczej zapobiegające temu zjawisku. [...] ■

Rozmawiał Bogdan Bugdalski

Istotna dla kognicji zawodu była również nowelizacja ustawy z 2005 r., która umożliwiła radcom prawnym obsługiwanie osób fizycznych. Staliśmy się w pełni zawodem zaufania publicznego, w pełni wolnym, nasza kognicja stała się bardzo szeroka, a form wykonywania zawodu mieliśmy więcej niż adwokaci.

Z ruchem Solidarności nie miało to jednak wiele wspólnego, ponieważ ta idea sięgała co najmniej połowy lat 70., powstawała na innym gruncie, a jedyną strukturą, która wówczas funkcjonowała, było ZPP, w którym tworzone koła poszczególnych zawodów. Potem, już w roku 1980, na fali ruchu społecznego, który dzisiaj określa się ruchem Solidarności, powstało stowarzyszenie i w pewnym sensie nam ten związek przypisywano. [...] Oczywiście, kiedy już istniał samorząd radcowski, ten wpływ Solidarności był odczuwalny. W latach 1982–1983 spieraliśmy się na przykład, czy KRRP powinna podejmować uchwały apelujące o zwolnienie więźniów politycznych. Dyskusje były burzliwe. Większość z nas uważała, że nie powinniśmy się angażować w politykę. Wątpliwości i różnice zdań w tym zakresie występują również obecnie.

■ W 1989 r. weszły w życie dwie ustawy, które wzmocniły pozycję samorządu. Czy wówczas tak na to patrzyliście?

Mimo że od uchwalenia w 1982 r. ustawy i powstania samorządu upłynęło już kilka lat, tak naprawdę dopiero wów-

* Pełna treść wywiadu: http://kirp.pl/wp-content/uploads/2017/07/rp172_net3.pdf.

W byciu najlepszym nie ma drogi na skróty

Rozmowa z Włodzimierzem Chróścikiem, Prezesem Krajowej Rady Radców Prawnych od 2020 r. (XI kadencja).

■ **Co jest pana zdaniem największym osiągnięciem samorządu radcowskiego w tych 40 latach?**

Odnotowaliśmy ich bardzo wiele, ale gdybym miał wskazać kluczowe, najbardziej generalne, to powiedziałbym, że największym sukcesem jest rozwój, który przyniósł rewolucyjne efekty. Może się wydawać, że 40 lat to kawał czasu – rzeczywiście w kalendarzu to długi okres. Ale kiedy spojrzymy na drogę, na proces, jaki przeszedł nasz zawód, jego charakter, kompetencje, system szkolenia – to postęp jest gigantyczny, nawet jak na 40 lat. Niezwykle istotne jest też, że to były wyjątkowe cztery dekady w historii Polski i Europy – warunki zewnętrzne, w jakich funkcjonowali radcowie prawni, również rodziły poważne wyzwania. Na początku charakter naszego zawodu był bardzo ograniczony, a dziś daje najszerze możliwości działania spośród wszystkich zawodów prawniczych. Jesteśmy największym samo-

Jesteśmy największym samorządem prawniczym, gwarantujemy bezpieczeństwo obsługi prawnej urzędów, firm, organizacji pozarządowych i osób fizycznych. Prowadzimy najpopularniejszą wśród kandydatów i zdaniem wielu najlepszą aplikację prawniczą. Gwarantujemy uczciwe i niezależne sądownictwo dyscyplinarne. Stworzyliśmy rozbudowany system szkolenia zawodowego.

rzędem prawniczym, gwarantujemy bezpieczeństwo obsługi prawnej urzędów, firm, organizacji pozarządowych i osób fizycznych. Prowadzimy najpopularniejszą wśród kandydatów i zdaniem wielu najlepszą aplikację prawniczą. Gwarantujemy uczciwe i niezależne sądownictwo dyscyplinarne. Stworzyliśmy rozbudowany system szkolenia zawodowego, który przy ograniczeniach pandemii nie tylko nie stracił na jakości, lecz wręcz rozwinął się w nowych obszarach. Jestem gotów się założyć, że w 1982 r. nikt nie przewidziałby tak spektakularnego rozwoju naszego zawodu w tak krótkim czasie i w tak trudnych warunkach politycznych i rynkowych.

■ **Jakie wobec tego znaczenie ma lipcowy Nadzwyczajny Krajowy Zjazd Radców Prawnych?**

Zjazd to tradycyjnie święto naszego środowiska, podczas którego celebруем dumę i radość z przynależności do samorz-

ądu radcowskiego. Ten aspekt zjazdu jest dla mnie osobiście bardzo cenny i cieszę się, że wiele moich koleżanek i kolegów podziela tę postawę. Drugi wymiar tego spotkania to stworzenie przestrzeni do dyskusji na temat przyszłości samorządu, zawodu radcy prawnego i zasad jego wykonywania. Tym razem zapraszamy delegatów do niezwykle ważnej debaty o przepisach samorządowych, dotyczących etyki zawodowej oraz zasad przeprowadzania wyborów w samorządzie. Od dłuższego czasu rozmawiamy o tym, że warunki działania radców prawnych zmieniają się tak szybko i tak dalece, że dostosowanie przepisów do nowej rzeczywistości staje się koniecznością. Sporym wyzwaniem jest oczywiście wypracowanie takich zmian w regulacjach, które odpowiadają na potrzeby nowoczesnego rynku usług prawnych i jednocześnie pozwolą na zachowanie etosu zawodu i jego wartości, które niezależnie od okoliczności pozostają dla nas fundamentalne. Od wielu miesięcy prowadziliśmy konsultacje społeczne i eksperckie w rozmaitych formach – konferencji, webinarów, badania opinii, nieformalnych spotkań – i mam poczucie, że propozycje będące ich wynikiem będą stanowiły dobrą podstawę do zmian.

■ **Nie jest tajemnicą, że nie wszyscy członkowie Krajowej Rady podziwiają pana entuzjazm tak co do reform, jak i co do postulowanych zmian w przepisach samorządowych.**

To prawda i to świetna wiadomość. Krajowa Rada Radców Prawnych to organ kolegialny, którego istotą są dyskusja, różnorodność poglądów i ścieranie stanowisk. Niezależność i samorządność zawodowa mają się realizować właśnie w tej formie. Jeśli chcemy odpowiedzialnie o sobie stanowić, musimy dyskutować o rozmaitych punktach widzenia i rozwiązaniach. Każdy ma prawo przedstawić swoje propozycje i przekonywać do nich koleżanki i kolegów. Wszystkie decyzje zapadają większością głosów. Co w tym wszystkim bardzo ważne i co czasem w ferworze dyskusji schodzi na drugi plan – a nie powinno! – jesteśmy zawodowo i etycznie zobowiązani do argumentacji rzetelnej, uczciwej i odpowiedzialnej. Jeśli proponujemy jakiegokolwiek rozwiązania, musimy kierować się interesem radców prawnych i obywateli, a nie partykularnych interesów grup czy osób. Ta perspektywa interesu „zwykłego” radcy prawnego i odpowiedzialność za słowo to jedyne ograniczenia naszej środowiskowej dyskusji. Prawdę mówiąc, czekam na tę zjazdową niecierpliwie. Mamy sporo do omówienia i pewnie przed nami niejedna polemika.

Fot. Piotr Gilarski

Gdybyśmy się wszyscy ze sobą zgodzali, byłoby to nie tylko niepokojące, ale i zwyczajnie nudne.

■ **Szefowanie Krajowej Radzie Radców Prawnych to sztafeta, która dotąd odnotowała naprawdę dobre efekty. Jak pan rozumie swoją rolę w tej drodze?**

Niezmiennie tak samo. Chcę po prostu uczciwie, rzetelnie pracować na rzecz naszego środowiska i dbać o to, by radcowie prawni mieli jak najkorzystniejsze i najbezpieczniejsze warunki wykonywania zawodu. Faktem jest, że moja kadencja przypadła na okres intensywnych zmian. Ze względu na warunki rynkowe – nierównomierność popytu i podaży usług prawnych, ekspansję nowych technologii, błyskawicznie zmieniające się prawo, szybko ewoluujące oczekiwania klientów i samych radców – ostatnie i najbliższe lata są dla naszego samorządu okresem transformacji. Transformacji głębokiej. Mam wobec tego poczucie, że musimy przeprowadzić samorząd przez tę rwącą rzekę możliwie suchą stopą. Na szczęście udało nam się zebrać zespół ludzi, dla których niewiele rzeczy jest niemożliwych

Gdy myślę o przyszłości, jako podstawowe widzę dla nas zadanie uniwersalne: ciągle stawiać na jakość pracy. Ciągle podnosić sobie poprzeczkę. Ciągle dbać o najwyższe standardy działania. Bo z jakości powstaje siła, a silny samorząd poradzi sobie w każdych warunkach.

i którzy mają odwagę i siłę realizować kolejne reformy. Jest ich wiele, są głębokie, dlatego pracy i wyzwań nie brakuje. Stawiamy im czoła konsekwentnie i cieszymy się satysfakcją, gdy kolejne etapy działań przynoszą oczekiwane rezultaty.

■ **Jak w takim razie widzi pan przyszłość samorządu radcowskiego?**

Przyszło nam działać w takich czasach, w których kryzys staje się nową normą. Po pandemii przyszedł kryzys gospodarczy i wojna w Europie. W Polsce ciągle mierzymy się z wyzwaniem w zakresie praworządności i jakości stanowienia prawa. W takich warunkach trudno przewidywać cokolwiek z jakąkolwiek pewnością. Dlatego gdy myślę o przyszłości, jako podstawowe widzę dla nas zadanie uniwersalne: ciągle stawiać na jakość pracy. Ciągle podnosić sobie poprzeczkę. Ciągle dbać o najwyższe standardy działania. Bo z jakości powstaje siła, a silny samorząd poradzi sobie w każdych warunkach. Dlatego ważne jest, aby zrealizować rozpoczęte w tej kadencji reformy: jeszcze lepsze kształcenie aplikantów i radców prawnych – nowoczesne, sumienne, wymagające; jeszcze lepsze sądownictwo dyscyplinarne – sprawiedliwe, uczciwe i sprawne; jeszcze lepsze narzędzia pracy dla radców – zaawansowane technologicznie, wyprzedzające potrzeby klientów i pełnomocników; jeszcze lepsza edukacja prawna i promocja zawodu, które pokażą Polkom i Polakom, że z radcą prawnym u boku żyje się po prostu bezpieczniej i łatwiej. Wiem, że taka ścieżka reform jest wymagająca i pochłania mnóstwo energii, środków i czasu. Taka właśnie ma być. W byciu najlepszym nie ma drogi na skróty. A radcowie prawni moich marzeń są po prostu najlepszym samorządem zawodowym, jaki można sobie wyobrazić w Europie XXI w. ■

Redakcja

Kampania promocji zawodu

„Problemy prawne? Nie szukaj ucieczki, szukajradcy.pl” – pod takim hasłem 26 czerwca ruszyła pierwsza na tak dużą skalę kampania promocji zawodu radcy prawnego. Filmy zachęcające do korzystania z usług radcy prawnego emitowane są w tv, internecie i pociągach Intercity, a plakaty reklamujące radców widoczne są na billboardach i przystankach we wszystkich miastach – siedzibach okręgowych izb.

Celem kampanii jest zbudowanie wizerunku radcy prawnego jako godnego zaufania eksperta w dziedzinie prawa. Radca ma być postrzegany jako solidne wsparcie, którego nie trzeba się bać, który pomoże w każdej dziedzinie prawa i z którego usług warto korzystać cały czas, a nie tylko w sytuacji kryzysowej. Spoty reklamowe opierają się na promocji ogólnopolskiej wyszukiwarki szukajradcy.pl i zachęcają do korzystania z niej.

Wyszukiwarka szukajradcy.pl to narzędzie, które pozwala łączyć radców prawnych z potencjalnymi klientami. Od połowy maja br. dzięki działaniom KIRP jest dostępne dla wszystkich radców prawnych w Polsce. Wyszukiwarka jest dla klientów znakomitym źródłem informacji przy poszukiwaniu zawodowego pełnomocnika. W pierwszej kolejności radcowie prawni tworzą w niej swoje zawodowe profile – wizytówki. Z kolei potencjalni klienci znajdują w wyszukiwarce wizytówki radców prawnych, wpisując w odpowiednie okno słowa kluczowe, takie jak np. miejscowość czy specjalizacja. W wynikach wyszukiwania klientowi wyświetlają się pasujące sylwetki radców prawnych, którzy mogą pomóc rozwiązać jego problem prawny.

Rozpoczęta w czerwcu kampania ma przyczynić się do zmiany stereotypowego myślenia Polaków, którzy, stając przed problemem prawnym, wychodzą z założenia, że dadzą sobie radę bez pomocy prawnika, albo sądzą, że usługi prawne są dla nich za drogie. Tymczasem radca prawny to osoba, która oferuje bezpieczną i skuteczną pomoc prawną, to najlepsze rozwiązanie problemów prawnych. A przecież każdy wie, że zamiast szukać ucieczki od problemów, lepiej szukać rozwiązań.

Kampanię reklamową na zlecenie KIRP stworzyła agencja Performance Labs sp. z o.o., we współpracy z agencją 81/82. Krajowa Rada Radców Prawnych uchwałą nr 105/XI/2022 z 11 maja 2022 r. wyraziła zgodę na zawarcie umowy dotyczącej strategii mediowej oraz realizację kampanii promocji zawodu radcy prawnego.

Emisja reklam rozpoczęła się 26 czerwca od kampanii w internecie, filmy reklamowe w telewizji – w kanałach grup TVN oraz Polsat – będą emitowane do 24 lipca, w pociągach Intercity reklamę można oglądać do 15 lipca, do połowy lipca widoczne będą także plakaty na billboardach i przystankach. ■

Redakcja

PROBLEMY PRAWNE?

**Nie szukaj
ucieczki**

szukajradcy.pl

- Sprawy sądowe
- Prawo cywilne
- Prawo gospodarcze
- Prawo karne
- Prawo administracyjne

KRAJOWA IZBA
RADCÓW PRAWNYCH